

**ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ՏԱՍՆՅՈՒԹԵՐՈՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՌԹԻՎ
(ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԹԵԶԻՍՆԵՐ)**

Վ. ՄԱՆՏՈՎ ՅԵՎ Վ. ԿՈՒՅՐԻՅԵՎ

**ԽԱՅՄ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԿԱՑՄԱՆ
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱ ՊԼԱՆԻ ՄԱՍԻՆ (1933—37 ԹԹ.)**

Լ. ԿՈՒՇՆԱՐԻՉ

**Կ Ա Ջ Մ Ա Կ Ե Ր Պ Չ Ա Կ Ա Ն Հ Ա Ր Ց Ե Ր
(ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ)**

ՀԱՎԵՂԱԾ

ՀՄՐԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄՈՆԻՍՏՆԱԿԱՆ (ԲՈՂՅԵՎՈՎՆԵՐԻ) ԿՈՒ-
ՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ԽՄԱՐԻՈՒԹՅԱՐ

338.98(47)
Մ-86

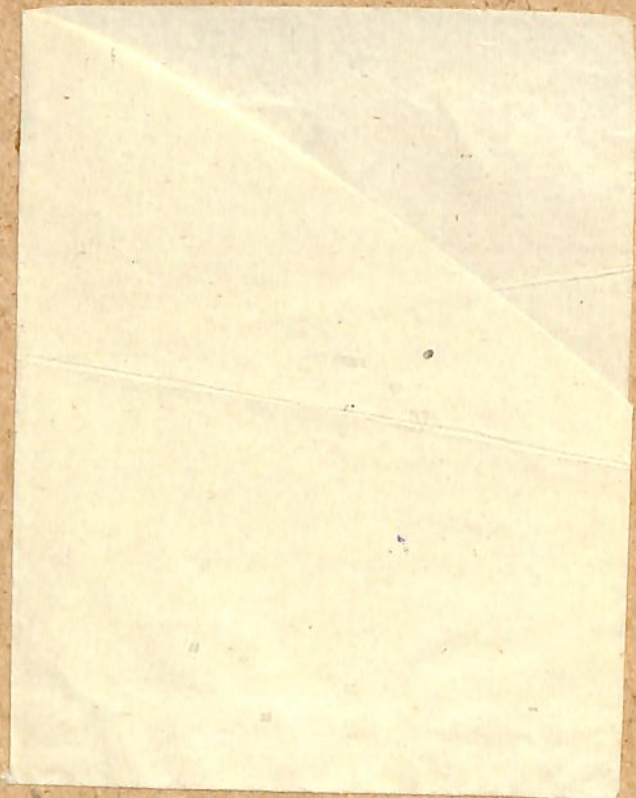
338.98(47)

ԼՐ-86

Պրովտարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ր

ՎՃ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ՏԱՍՆՅՈՒԹԵՐՈՐԴ ԿԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՌԹԻՎ
 (ՉԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ԹԵԶԻՄՆԵՐ)

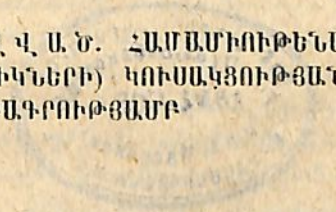
Վ. ԽՈՒՈՏՈՎ ՅԵՎ Վ. ԿՈՒՑՐԻՇԵՎ

Խ Ս Շ Մ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
 ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԳԱՄՅԱ ՊԼԱՆԻ ՄԱՍԻՆ (1933 — 1937 թթ.)

Լ. ԿԵԳԵՆՈՎԻՉ

Կ Ա Զ Մ Ա Կ Ե Ր Պ Զ Ա Կ Ա Ն Ը Ա Ր Ց Ե Ր
 (ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԽՈՒՑՐԻՇԵՎԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ)

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ն. ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆՆԱԿԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
 (ԲՈՒՇԵՎԻԿՆԵՐԻ) ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
 ՆՈՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսության զարգացման յերկրորդ հնգամյա պլանի մասին (1933 — 1937 թ թ.): Համազումարի որակարգի յերրորդ կետը: Ընկ. քնկ. Վ. Մոլոտովի և Վ. Կուլիշևիի գեկուցման թեկոսները, հիմնականում հավանություն ստացած ՀԿԿ(բ)ԿԿ քաղբյուրոյի կողմից: 3

Կազմակերպչական հարցեր (կուսակցական և խորհրդային շինարարություն) համազումարի որակարգի յերրորդ կետը: Ընկ. Լ. Մ. Կազանովիչի գեկուցման թեկոսները հիմնականում հավանություն ստացած ՀԿԿ(բ)ԿԿ քաղբյուրոյի կողմից: 28

Հավելված: կազմակերպչական հարցերի վերաբերյալ թեկոսների (համազումարի որակարգի յերրորդ կետը): Համամիութենական Կամուխատական (բոլշևիկների) Կուսակցության կանոնադրությունը նոր խմբագրությամբ: 40

3292
41

Отв. по выпуску В. ЦОВЯН

Тех. ред. О. ТЕР-ДАВЫДОВ
Сдано в набор 8-1-1934 г.
Партиздат г. Ростов н-Д, Издан 584
Формат бумаги А5 148x210/1 м.
Уполкрайлит № В-412

Подписано в печать 15-1-1933 г
Об'ем 3,5 печ. листе.
Знаков в одном печат. листе 43680
Заказ 57
Тираж 1500 экз.

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԿԱՅՄԱՆ ԶԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱ ՊԼԱՆԻ ՄԱՍԻՆ (1933 — 1937 թ. թ.):*

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՈՐՍԱԳՐՈՒ ԵՄԵԼՐՈՐԻ ԿԵՏԸ

Ընկ. քնկ. Վ. ՄՈՒՂՏՈՎԻ յեվ Վ. ԿՈՒՅԲԻՇՆԵՎԻ գեկուցումների թեկոսները հիմնականում հավանություն ստացած ՀԿԿ(բ)ԿԿ քաղբյուրոյի կողմից

Բանվոր դասակարգի հերոսական պայքարի շնորհիվ արդեն առաջին հնգամյակի տարիներին կառուցված և սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքը, ջախջախված և կապիտալիստական վերջին դասակարգ—կուլակութունը, իսկ գյուղացիության հիմնական մասսաները — կոլտնտեսականները զարձկ են խորհրդային իշխանության հաստատ հենարանը գյուղում: ԽՍՀՄ-ը վերջնականապես ամրացել և սոցիալիստական ուղու վրա:

Առաջին հնգամյակի տարիներին ԽՍՀՄ-ում կառուցվել և խոշոր տեխնիկապես առաջավոր արդյունաբերություն, ըստ վորում առանձնապես զգալի հաջողություններ են ձևոք բերվել ժամանակակից ծանր արդյունաբերության—սոցիալիզմի նյութական բաղադրի, ժողովրդական վողջ տնտեսության վերակառուցման այդ հիմքի և թեթև ու մեծարդի արդյունաբերության և գյուղատնտեսության զարգացումն արագացնելու պայմաններ ստեղծելու գործում: Կազմակերպված են արտագրության տասնյակ նոր ճյուղեր՝ բարդ մեքենայաշինություն, ավտոմոբիլային և տրակտորային արդյունաբերություն, կոմբայնաշինություն, սավառակներ և ավիո-մոտորաշինություն, հզոր տուրբինների և գեներատորների արտադրություն, բարձրորակ պողպատների, ֆերրոսինթետիկների, ալյումինի արտադրություն, ժամանակակից քիմիական արդյունաբերություն, սինթետիկ կաուչուկի, ազոտի արհեստական թելերի և ուրիշ նյութերի արդյունաբերություն: Ժամանակակից տեխնիկայի հիմունքներով վերակառուցվել են տրիկոտաժի, կարի, կոշիկեղենի, մսի, պահածոների, թղթի և այլն արդյունաբերությունը: Կառուցվել են հազարավոր առաջավոր ձեռնարկություններ, վորոնք փոխադրում են ժողովրդական վողջ տնտեսությունը նոր տեխնիկական կուլտուրայի բարձր աստիճանի վրա և գտնվում են կապիտալիստական տեխնիկայի լավագույն նմուշների մակարդակին:

* 1933 թվի գեկամբերի 20-ի «Պրավդա»-յից

Առաջին հնգամյակում արմատապես վերակառուցվել է գյուղատնտեսութունը: Լինինյան կուսակցութեան կողմից ղեկավարվող պրոլետարիատը համոզեց միլիոնավոր գյուղացիութեանը կոլեկտիվ արտադրութեան առավելութեան մեջ և գյուղում ստեղծեց կոլտնտեսային նոր կարգ: Արդյունաբերութեան զարգացման մեջ ունեցած հաղթանակները ապահովեցին գյուղատնտեսութունը մեքենայական տեխնիկայի ունեցող վրա փոխադրելու հաջողութունները: ԽՍՀՄ-ը դարձավ աշխարհի ամենախոշոր գյուղատնտեսական յերկիրը:

Աշխատանքի նոր սոցիալիստական կարգապահութեան ստեղծման մեջ ունեցած խոշոր հաջողութունները, բանվորութեան վերակազմման աճումը, բրտադրութեան կազմակերպման մեջ ունեցած զգալի նվաճումները թույլ տվին տեխնիկական վերակառուցման ընթացքում ձեռք բերել հսկայական հաղթանակներ աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման գործում: Ըստ աշխատանքի արտադրողականութեան աճման տեմպերի, ԽՍՀՄ-ը հետ թողեց կապիտալիստական բոլոր յերկրներին՝ նույնիսկ նրանց ամենաբարձր վերելքի տարիների հասնատութեամբ:

Պրոլետարիատը, հաղթահարելով հնգամյա պլանի կենսադործումից բխող հսկայական ղփարութունները, ձեռք բերեց պատմական նշանակութեան ունեցող հաղթանակներ քաղաքի և գյուղի աշխատավորութեան գրութունը բարելավելու գործում: Խորհրդային իրավակարգի առավելութունները զարգացման ներկա աստիճանում արդեն թույլ տվին ամբողջապես վերացնել գործազրկութունը, մտցնել 7 Ժամյա բանվորական որ, վոչնչացնել աղքատացումը և ընդհանուր չքավորացումը գյուղում:

Իսնվորները և կոլտնտեսականները լրիվ վստահութեամբ ստացան վազվա համար, և միայն նրանց գործադրած աշխատանքի քանակից և վորակից է կախված նրանց կյանքի նյութական և կուլտուրական մակարդակի և վելի բարձրացումը: ԽՍՀՄ-ում աշխատավորի համար չքացավ գործազրկութեան, աղքատութեան և սովի սպանալիքը: Վրստահորեն և հրճվանքով է նայում յուրաքանչյուր բանվոր և կոլտնտեսական իր ապագային, ավելի բարձր պահանջներ ներկայացնելով գիտութեանը և կուլտուրային:

Առաջին հնգամյակի տարիներում Խորհրդային Միութեանը վերածվեց կուլտուրայի առաջավոր յերկրի: Վերացված է տասնյակ միլիոնավոր բանվորների և կոլտնտեսականների անգրագիտութեանը և իրականացված է ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսման անցնելու գործը: Լայնորեն ծավալվել է արտադրողական կրթութեանը, չափազանց աճել է թերթերի, ամսագրերի և ապագրական այլ հրատարակութունների տիրածը: Զգալի հաջողութուններ են ձեռք բերված գիտական-

տեխնիկական մտքի զարգացման ապարեղում, վորն ինքնուրույն կերպով լուծել և մի շարք խոշոր տեխնիկական հարցեր: Առանձնապես զգալի տնտեսական և կուլտուրական աճում տեղի ունեցավ Միութեան ազգային ուսումնարանում, վորոնք արագորեն ընթանում են իրենց հետաճացութեանը վերջնականապես վերացնելու ուղիով:

Հնգամյակի վերջում ամբողջ աշխարհի հարյուր միլիոնավոր աշխատավորների աչքի առջև, մարդկութեան պատմութեան մեջ առաջին անգամ գործնականում ապացուցված է մի յերկրում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորութեանը:

Առաջին հնգամյակի այս բոլոր հաջողութունները նախադրյալներ և հզոր բազա նախապատրաստեցին յերկրորդ հնգամյակի կառուցման և իրագործման համար:

«Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական քաղաքական խնդիրը հանդիսանում է կապիտալիստական տարրերի և ընդհանրապես դասակարգերի վերջնական վերացումը, դասակարգային տարբերութուններ և շահագործում առաջացնող պատճառների վոչնչացումը և կապիտալիզմի մնացորդների հաղթահարումը տնտեսութեան և մարդկանց գիտակցութեան մեջ, յերկրի բոլոր աշխատավոր բնակչութեան վերածումը անդասակարգ սոցիալիստական հասարակարգի գիտակից և ակտիվ կառուցողների» (17-րդ կուսկոնֆերենցիա):

Պրտաբույծ դասակարգերի մնացորդների վերջնական վերացումը և ամբողջովին աշխատավորութեան տրամադրութեան տակ զբվող ժողովրդական յեկամտի ընդհանուր աճումը պետք է ապահովի յերկրորդ հնգամյակում բանվորների և կոլտնտեսական մասսաների բարեկեցութեան և վելի արագ վերելքը, ուսլ աշխատավարձի զգալի աճումն, աշխատավորութեան սպաուման մակարդակի բարձրացումը՝ յերկու և կեսից մինչև յերեք անգամ: Այս խնդիրների իրագործումը հնարավոր է միայն վողջ ժողովրդական տնտեսութեան, արդյունաբերութեան, տրանսպորտի, գյուղատնտեսութեան ծավալուն տեխնիկական վերակառուցման հիման վրա: Այդ պատճառով յերկրորդ հնգամյակի հիմնական և վճռական տնտեսական խնդիրը հանդիսանում է վողջ ժողովրդական տնտեսութեան վերակառուցման ավարտումը: Իսկ ժողովրդական տնտեսութեան տեխնիկական վերակառուցումն ավարտելու վճռական պայմանը յերկրորդ հնգամյակում — պետք է հանդիսանա նոր տեխնիկայի և նոր արտադրութունների յուրացումը: «Նոր ռիճարաբույճ պաֆոսը...» յերկրորդ հնգամյակում պետք է լրացվի ժնոր գործարանների, նոր տեխնիկայի յուրացման պաֆոսով, աշխատանքի արտադրողականութեան լուրջ բարձրացումով, ինքնարժեքի լուրջ կրճատումով»: (Ստալին)

1. Ժողովրդական Տնտեսաբանական Կենտրոնական Կերպարանի Կենտրոնական Կառավարչական Կոմիտեի Կողմից

ՀԿ(բ)Կ 17-րդ համադրումը հաստատում է վողջ ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերահսկողական և արտադրանքի աճման ծրագիրը յերկրորդ հնգամյակում, վորը ներկայացված է Միութայն Պետական պլանային հանձնաժողովի կողմից և ընդունված է ՀԿ(բ)Կ Կենտրոնական և ԽՍՀՄ Ժողովրդական կողմից:

ՀԿ(բ)Կ համադրումը վարժում է.

1. Սահմանել ամբողջ արդյունաբերության արտադրանքի ծավալը 1937 թվին, այսինքն՝ յերկրորդ հնգամյակի վերջում 103 միլիարդ սուբլի (1926 — 27 թվականի գներով), ի դիմաց առաջին հնգամյակի վերջին տարվա—1932 թվի 43 միլիարդ սուբլու, այսինքն՝ արդյունաբերական արտադրանքի քանակն ավելացնել 2,4 անգամ, խոչ նախապատերազմյան մակարդակի համեմատությամբ՝ մոտավորապես 9 անգամ: Լայն սպառման ապրանքների արտադրության վերաբերյալ նախատեսել զարգացման ավելի արագ տեմպեր՝ վողջ միայն առաջին հնգամյակի հետ համեմատած (աճման տարեկան միջին տեմպը 21,9 տոկոս՝ ի դիմաց առաջին հնգամյակի 17 տոկոսի), այլ նաև համեմատած արտադրության միջոցների արտադրության զարգացման տեմպերի հետ յերկրորդ հնգամյակում (աճման տարեկան միջին տեմպը 22,9 տոկոս, ի դիմաց արտադրության միջոցների աճման տարեկան միջին տեմպի 15,9 տոկոսի):

2. Սահմանել արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերի արտադրանքի հետևյալ չափը.

Ավտոմոբիլներ (հազար հատով)	200	837
2. Ելեքտրոնների գլխավոր կենտրոնական ծավալում	38	283
Այդ թվում — գլխավոր կենտրոնական կայաններ	25	302
3. Բարձր (միլիոն տոններով)	152	235
4. Նավթ գազի հետ միասին (միլիոն տոններով)	47	213
5. Չուգուն (միլիոն տոններով)	18	292
6. Պողպատ (միլիոն տոններով)	19	325
7. Չեմիկատ (միլիոն տոններով)	14	331
8. Պղինձ (հազար տոններով)	155	332
9. Բիսիտ (միլիարդ սուբլիներով)	5,7	307
10. Տախտակեղեն (միլիոն խորանարդ մետրերով)	43	176
11. Սպառման միջոցների արտադրություն (միլիարդ սուբլիներով, 1926—27 թվի գներով)	54,3	268,8
1. Թեթև արդյունաբերության ժողովուստ	20,5	308
2. Մտասկարսման ժողովուստ	12,9	283
Այդ թվում — սննդային	11	306
3. Ծանր արդյունաբերության ժողովուստ (լայն սպառման առարկաներ)	2,9	300
4. Արհեստագործական կոոպերացիա	6	310
5. Ժողովրդական կոոպերացիան (ալրադացի, ձավարադացի և այլն)	2,5	250
6. Լայնասպառ ապրանքների արտադրությունը տնտեսական այլ կազմակերպությունների կողմից	8,6	181

Յեններով նրանից, վոր սեղական արդյունաբերությունը լուրջ լրացուցիչ ազդակ կարող է հանդիսանալ բանվորներին և կոլտնտեսականներին արագությամբ աճող պահանջները բաղձակողմանիորեն բավարարելու գործում, համադրումը տեղական արդյունաբերության լայնասպառ առարկաների արտադրության աճը յերկրորդ հնգամյակում սահմանում է 3 անգամ ավելի և պարտավորացնում է տեղական ժարմիներին հայտարարել առավելագույն նախաձեռնություն տեղական արդյունաբերությունը զարգացնելու և նոր տեսակի հումաթյուններ հայտնաբերելու գործում: Միևնույն ժամանակ համադրումը պարտավորացնում է Կենտրոնական և Ժողովրդական ուժեղացնել տեղական արդյունաբերությունը միութենական և հանրապետական մի շարք ձեռնարկությունները տեղական մարմինների արամադրության տակ գնելու միջոցով, ինչպես նաև տեղական արդյունաբերության հասույթի զգալի մասը տրամադրել տեղական գործկոմիտեին:

3. Համադրումը մատնանշում է, վոր արդյունաբերության զարգացման սահմանված ծրագիրը կատարելու և ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերահսկողական իրագործելու համար անհրաժեշտ է.

	Առաջադրված 1937 թ. համար	
	Բացարձակ օճակ	%-ով 1932 թ. համարում
1. Արտադրության միջոցների արտադրությունը (միլիարդ սուբլիներով 1926—27 թ. գներով)	48,4	209,4
Նույն հաշվում		
1. Մեքենայնություն (միլիարդ սուբլիներով)	21	227
Այդ թվում		
Մեքենայնություն (հազար հատով)	40	267
Տրակտորներ (15 ուժանի հազար հատով)	167	323
Կոմբայններ (հազար հատով)	25	250
Շոգեքարշներ (գլխավոր գծերի համար, հաշվի առնելով պայմանական «Յ» «ԿՄ», հատով)	2900	350
Ապրանքատար վագոններ (յերկտոնակի հաշվով, հազար հատով)	128	576

ա) Անցկացնել ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի տեխնիկական վերազինում, վորը կապահովի ամենակարճ ժամանակա-միջոցում նորագույն տեխնիկական նվաճումները մտցնելու և 1937 թվին արդյունաբերութեան վորջ արտադրանքի մոտ 80 տոկոսը առաջին և յերկրորդ հնգամյակներում կառուցված կամ ամբողջովին վերակառուցված նոր ձեռնարկութեաններից ստանալու գործը: Արտադրութեան այն միջոցները, վորոնք ուղղվում են դեպի ժողովրդական տնտեսութեանը միայն յերկրորդ հնգամյակի տարիներին, յերկրորդ հնգամյակի վերջում պետք է կազմեն ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան արտադրութեան մեջոցների 50—60 տոկոսը:

բ) Իրականացնել մեքենաշինարարական—ժողովրդական տնտեսութեան այդ առաջատար ճյուղի այնպիսի վերակառուցում, վորն ապահովի ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր պահանջները սեփական ուժերով բավարարելու գործը, միաժամանակ ունենալով նոր, տեխնիկապես առաջնակարգ սարքավորում և լայն չափով զարգացնելով արտադրութեան նոր տեսակներ: Յերկրորդ հնգամյակում պետք է յուրացվի մոտ 200 տեսակ զանազան չափի նորագույն գազոլայանների արտադրութեանը: Մետաղագործական մեքենաշինութեանը պետք է յուրացնի բոլոր մետաղագործական ցեխերի սարքավորման լրիվ կոմպլեկտը, մեքենաշինութեանը թեթև և սննդային արդյունաբերութեան համար, տասնյակ նոր տեսակի մեքենաներ: Գյուղատնտեսական մեքենաշինութեանը պետք է յուրացնի մեքենաների և տրակտորային կցորդինվենտարի բոլոր տեսակների արտադրութեանը, վորոնք անհրաժեշտ են գյուղատնտեսութեան հետադա մեքենայացման և, մասնավորապես, տեխնիկական և շարատունել մշակութեանների մեծ աշխատանք պահանջող պրոցեսների մեքենայացման համար:

գ) Հիմնականում ավարտել արդյունաբերութեան բոլոր սեծ աշխատանք պահանջող և ծանր պրոցեսների մեքենայացումը: Քարածխի վերաբերմամբ հնգամյակի վերջում մինչև 93 տոկոսով բարձրացնել քարածուխը կոտրելու աշխատանքի մեքենայացումը, միևնույն ժամանակ համապատասխան չափով առաջ մղել մյուս պրոցեսների մեքենայացման սակարգակը: Սև մետաղագործութեան ասպարիզում մեքենայացումը բարձրացնել այնպիսի մակարդակի, վորն ապահովի չուգունի 80 տոկոսը լրիվ մեքենայացված դոմենյան վառարաններից ստանալու գործը. տորֆի արդյունաբերութեան մեջ մեքենայացված միջոցներով տորֆի արդյունահանույթը սահմանել ընդհանուր հանույթի 70 տոկոսը, շինարարութեան ասպարիզում հիմնական պրոցեսների մեքենայացումը բարձրացնել մինչև 80 տոկոսի, անտառանյութերի մթերման և մշակութեան հիմնական պրոցեսների մեքենայացման ասպարիզում մեքենայի փոխադրութեանն ավելացնել 6 անգամ, մշակումը՝ 3 անգամ:

դ) Ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի վերակառուցումն ավարտելու համար ստեղծել ցօր հեմերգեսիկ բաղա և բոլոր եներգեսիկ հանգույցներում ստեղծել հզորութեան այնպիսի ռեզերվներ, վորոնք ապահովեն ժողովրդական տնտեսութեան անընդհատ ելեկտրոմատակարարումը, հիմնականում ավարտել արդյունաբերութեան ելեկտրոֆիկացումը, լայն չափով ոգտադրելով հանդերձ արտադրութեան նորագույն, ելեկտրական ուժ պահանջող մեթոդները արդյունաբերութեան բոլոր ճյուղերում, մանավանդ մետաղագործութեան և քիմիայի մեջ (եներգիայի պահանջի աճումն ելեկտրական ուժ կլանող արտադրութեանների կողմից ավելի քան 9 անգամ), լայնորեն զարգացնելով տրանսպորտի ելեկտրոֆիկացումը, աստիճանաբար մտցնելով ելեկտրական ուժը գյուղատնտեսութեան արտադրական պրոցեսներում: Ավելի լայն ծավալել արդյունաբերութեան և խոշոր քաղաքների ջերմավորումը: Ելեկտրոմատակարարման համար շարունակել վառելիքի տեղական տեսակների և մանավանդ ջրաուժային աղբյուրների լայն ոգտագործման ուղին: Յերկրորդ հնգամյակում ավարտել բոլոր ռաշոնական կայանների հանգուցավորումը ռաշոնների սահմաններում և սկսել միջոցառական հանգուցավորում՝ արդեն յերկրորդ հնգամյակում աշխարհում ամենախոշոր ելեկտրոմատակարարման սխեման (Իոն-բասս—Մերձդնեստրյան սխեման՝ տարեկան 9 միլիարդ կլիլատ ժամ արտադրողականութեամբ) ստեղծելու միջոցով:

յե) Ամբողջովին վերացնել սեվ մետաղագործարքան հետամնացութեանը ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման ընդհանուր տեմպից. հնգամյակի ընթացքում կրկնապատկել մետալուրգիայի հզորութեանը և արագութեամբ հաղթահարել դոմենյան և նրանցից հետ մնացող սղուպատաճուլիչ, մանավանդ մետաղ կոող ցեխերի հզորութեան միջև յեղած ձեղքվածքը, ծավալել մետաղի զանազան տեսակների—վորակական մետաղ, ելեկտրոպողպատ, ֆերոձուլացքների բարդ ձևեր ունեցող յերկաթի և այլն—արտադրութեանն այնպիսի չափերով, վորոնք լիովին բավարարեն ժողովրդական տնտեսութեան պահանջը, անցկացնել յերկաթահանքի արդյունաբերութեան լայն վերակառուցումը, լայնորեն մտցնելով հանքերի հարստացման և կուտակման մեթոդները:

Գուծավոր մետաղագործարքան ասպարիզում ձեռք բերել տեխնիկական վերադինումը զարգացնելու առասձնապես արագ տեմպեր—վերջնականապես անցնել պղինձ ստանալու ժամանակակից յեղանակին (ֆլոտացիա, արտացոլիչ հոոցներ) և ցինկի արտադրութեան մեջ լայնորեն մտցնել առաջավոր ելեկտրաձուլիչ մեթոդ՝ նրա ոգնութեամբ 1937 թվականին ստանալով ամբողջ ցինկի 70 տոկոսը. կաղմակերպել անաղբի, նիկելի, մագնիսի արտադրութեանը և լայն ծավալել ալյու-մինումի արտադրութեանը, լիովին բավարարել գունավոր մետաղա-

գործության արտադրանքի վերաբերմամբ վաղ ժողովրդական տնտեսության և մանավանդ կենտրոնիկացիայի ունենալիք պահանջը:

դ) Ինքնաբերական արդյունաբերության զարգացման ասպարիզում ձեռք բերել այնպիսի վճարական տուրքային հարկեր, վորոնք կարողանան ապահովել ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերի լայն քիմիացումը և յերկրի պաշտպանողուն սկանության ամրապնդումը: Յերկրորդ հնգամյակում տասն անգամ ավելացնել բոլոր տեսակի պարարտանյութերի արտադրությունը. լայն չափով ծավալել քիմիայի մի շարք նոր արտադրությունները (կարծր վառելիքի—քարածխի, տորֆի, թերթաքարի, ներկերի, սինթետիկ կաուչուկի նոր տեսակների, և այլն քիմիական վերամշակումը). քիմիական արդյունաբերության մեջ մշակել նորագույն տեխնոլոգիական պրոցեսներ (գազային ֆազերում բնակցի անցկացնելու ելեկտրոսերմիկ և ելեկտրոնուլտրաձայնային մեթոդների լայն զարգացումը և այլն). ուժեղացնել քիմիական արդյունաբերության համակցությունը արդյունաբերության մյուս ճյուղերի հետ (կոքսային արդյունաբերության, գունավոր մետաղագործության, սև մետաղագործության և այլն), ուժեղացնել նաև հումուսի մի շարք նոր տեսակների ներգրավումը:

ե) Ամեն կերպ ծավալել թերթի յեվ սինդիկատ արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերի արտադրությունը խոշոր մեքենայական ինդուստրիայի ստեղծելու հիման վրա—բարձրացնել ինքնաշարժ մանվածային դաշլոցային տեսակարար կշիռը մինչև 40 տոնոս հնդամյակի վերջում. վերացնել վուշի արդյունաբերության տեխնիկական հետադանացությունը՝ արագաշարժ մեքենաներ մտցնելու և վուշի առաջին վերամշակումն արմատապես վերակառուցելու միջոցով իրադրվել արիկոտաժի, կարի, կոշի արտադրության բազմակողմանի մեքենայացումը. համակցությունը զարգացնելու միջոցով ստեղծել մախ մեքենայացված խոշոր արդյունաբերություն. մեքենայացված ձկնորսության տեսակարար կշիռը հասցնել պետական ձկնային արդյունաբերության հանույթի 70%—ին՝ տեխնիկ. նավատորմի զգալի վերակառուցման միջոցով. լայնորեն վերակառուցել ձիթհանի արդյունաբերությունը արտադրության ամենաարդյունավետ եղանակով արդյունաբերության միջոցով:

4. Արդյունաբերության տեխնիկական վերակառուցման խնդիրները իրականացումը պահանջում է նոր տեխնիկայի և նոր արտադրությունների հաջող յուրացումը, վոր պետք է պտնի իր արտահայտությունը աշխատանքի արագազուգահեռությամբ զգալի աճման և ինքնարժեքի յուրջ իջեցման մեջ:

Համապատասխան զրան, համագումարը սահմանում է՝

ա) Աշխատանքի արտադրողականության աճումն ըստ արդյունաբերության 63 տոկոսով, առաջին հնգամյակի 41 տոկոսի զիմաց,

այսինքն՝ այնպիսի չափով, յերբ աշխատանքի արտադրողականությունը դառնում է արտադրանքի ավելացման նշված ծրագրի կատարման վճարական գործոնը յերկրորդ հնգամյակում:

բ) Ինքնարժեքի իջեցումն ամբողջ արդյունաբերության մեջ՝ 26 տոկոսով, վորն ապահովում է առնվազն 14 միլիարդ ռուբլու կուտակումը 1937 թվին՝ ի հաշիվ ինքնարժեքի իջեցման՝ համեմատած ինքնարժեքի 1932 թվի մակարդակի հետ:

դ) Ինքնարժեքի իջեցման հետ միաժամանակ ձեռք բերել ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում արտադրանքի վառակի և սեսակի խիստ բարելավում: Չեռք բերել այն, վորպեսզի քիչ քանակությամբ մոխիր և ծծումբ պարունակվի ածխի մեջ, բարձրացնել տեսակավորությունը մետաղագործության մեջ, բարելավել մեքենաների ոգտակար գործողության վորակն ու զործակիցը, բարձրացնել մանվածքի համարը, զգալիորեն բարելավել բամբակե և վուշի գործվածքների վորակը, ավելացնել թրդի արդյունաբերության մեջ բարակ մահուղների և սանրարդային խմբերի տեսակարար կշիռը, բարձրացնել գործվածքներում բարակ թրդի տեսակարար կշիռը, զգալիորեն բարելավել սապոնի վորակն ի հաշիվ ավելի ճարպային հիմքին անցնելուն, բարելավել կոշիկի վորակը ինչպես կարելու ձևերի, այնպես էլ գործադրվող հումուսյիի հաշիվն, բարելավել մախ արդյունաբերության արտադրանքի վորակն ի հաշիվ խողի մախ, յերշկային ապրանքների, ուտելիքի համար գործածվող ճարպի տեսակարար կշիռը բարձրացման, բարելավել ձկան արդյունաբերության արտադրանքի վորակը լավ տեսակ ձկների տեսակարար կշիռի ավելացման միջոցով, զգալիորեն բարելավել ալրագացի արդյունաբերության արտադրանքի տեսակներն՝ ի հաշիվ բարձր տեսակի ալյուրների տեսակարար կշիռի ավելացման:

5. 17-րդ համագումարը սահմանում է արտադրանքի աճումը գյուղատնտեսության մեջ հնդամյակի տարիներին 13,1 միլիարդ ռուբլուց (1926—27 թվերի դներով) մինչև 26,6 միլիարդ ռուբլի, այսինքն՝ ավելի քան յերկու անգամ:

Ըստ գյուղատնտեսության կարևորագույն ճյուղերի՝ համագումարը պարտավորեցնում է ձեռք բերել՝ հասկային մշակույթների արտադրանքը—1105 միլիոն ցենտներ, մեկ հեկտարից 10,6 ցենտներ՝ բերք ստանալու դեպքում, շաքարի ձահնդեղ—276 միլիոն ցենտներ— մեկ հեկտարից մինչև 200 ցենտներ բերք ունենալու դեպքում, բամբակ—մանրաթիկ—7,2 միլիոն ցենտներ, վուտղվող բամբակի մեկ հեկտարից մինչև 12 ցենտներ բերքի դեպքում, վուշե-մանրաթիկ—9 միլիոն ցենտներ—3,7 ցենտներ բերքի դեպքում, իսկ անասնաբուծության արտադրանքը բարձրացնել 2¹/₄ անգամ:

6. Համագումարը մասնանշում է, վոր գյուղատնտեսության արտադ-

բանքի ավելացումը կարող է ձեռք բերվել միայն կոլեկտիվացման լրիվ ավարտման և վողջ գյուղատնտեսության տեխնիկական վերակառուցման կենսագործման հիման վրա, վորի համար անհրաժեշտ է.

ա) ավելացնել ՄՏ կայանների թիվը 1932 թվի 2.446-ից մինչև 6 հազարի 1937 թվին, ՄՏ կայաններով ընդգրկելով բոլոր կոլտնտեսությունները.

բ) ավելացնել տրակտորային պարկը 1932 թվի 2.225 հազար ձիու ուժից մինչև 8.200 հազար ձիու ուժի 1937 թվին, այսինքն՝ 3,7 անգամ: Կոմբայնների պարկը—մինչև 100 հազար հատի և ավտոմոբիլային պարկը գյուղատնտեսության մեջ՝ մինչև 170 հազար մեքենայի, այսինքն՝ ավելի քան 12 անգամ.

գ) հիմնականում ավարտել գյուղատնտեսության մեքենայացումը տրակտորային վարը և աշնանավարը 1937 թվին պետք է կազմի 80 տոկոս, կուլտիվացիան—70 տոկոս, հասկայինների բերքահավաքը բերքահավաքման մեքենաներով—60 տոկոս և կալսման մեքենայացումը—100 տոկոս.

դ) լայնորեն մտցնել ագրոտեխնիկական միջոցառումների սխեմաներ ամենուրեք մտցնել կանոնավոր ցանքսաշրջանառություն, ցանքսը կատարել մաքուր տեսակի սերմացույով—հասկային մշակույթների ցանքսատարածության 90 տոկոսը, ցանքսատարածության 50 տոկոսն ընդգրկել աշնանավարով և 80 տոկոսը—բարելաված նախորդներով:

ե) բարձրացնել յերկրորդ հնգամյակում բամբակի ցանքսի սպահովումը ազնաային պարարտանյութերով՝ ցանքսատարածության 6 տոկոսից մինչև 80 տոկոս, ըստ ճակնդեղի—աղոտային պարարտանյութերով 6 տոկոսից մինչև 40 տոկոս և լուսակրով 9 տոկոսի փոխարեն ամբողջ տարածությունը և լայնորեն ծավալել վոտոզումնային աշխատանքները, ընդլայնել վոտոզվող տարածությունները մեկ միլիոն հեկտարով:

7. Հասցուցումը սահմանում է արանսպորտի հիմնական ձևերի բեռնաբեռնադրամային հետևյալ աճումը. յերկաթուղային արանսպորտինը—1932 թվի 169 միլիարդ տոնն կիլոմետրից մինչև 302 միլիարդ տոնն կիլոմետրի 1937 թվին, դեռային արանսպորտինը—26 միլիարդ տոնն կիլոմետրից 64 միլիարդ տոնն կիլոմետրի, ծովային արանսպորտինը—18 միլիարդ տոնն կիլոմետրից մինչև 51 միլիարդ տոնն կիլոմետրի և ավտոտրանսպորտինը—մեկ միլիարդ տոնն կիլոմետրից մինչև 16 միլիարդ տոնն կիլոմետրի:

Բեռնափորման աշխատանքն ավելի ռացիոնալ կերպով արանսպորտի առանձին ճյուղերում դասավորելու նպատակով, համապատասխանաբար մասնանշում է արանսպորտի նոր ձևերի տեսակարար կշիռ բարձրացման անհրաժեշտությունը յերկրի բեռնային աշխատանքում, ինչպես ավտո,

ավտոտրանսպորտինը, այնպես էլ ջրային տրանսպորտինը, թողնելով հիմնական դերը յերկաթուղային տրանսպորտին:

8. Համագումարն ընդգծում է քրանսպորտի սեյսմիկական վերակառուցման անհրաժեշտությունը, վորը պետք է անցկացվի հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

ա) Կարեւորագույն յեկարուղային գծերի վերակառուցման յրակառուցումը—5 հազար կիլոմետր յերկաթուղային գծերի ելեկտրիֆիկացում, ամենազվաք հիմնական գլխավոր գծերի վրա մոտ 9.500 կիլոմետր յերկրորդ գիծ զցելը (Ուրալ—Կուզբասի, Անդրբայկալյան, Ռուսերիյսկի, Դոնբասի և այլ յերկաթուղիները): Կայարանային գծերի յերկարություն ավելացումը յերկաթուղային հանգույցներում և կայաններում 8.500 կիլոմետրով, թեթև տիպի սեյսերի փոխարինումը ծանր սեյսերով 20 հազար կիլոմետր տարածության վրա, կամուրջների լայն շինարարություն, 8.300 կիլոմետր ցանցի սարքավորումը ավտոբուկ սխեմայով, գործող ճանապարհների ուժեղացումը (վերնալրին անցնելը, շղարների քանակի մեկ կիլոմետրի վրա և այլն):

բ) Լոկոմոտիվների պարկի ավելացումը 1932 թվի 19,5 հազարից մինչև 24,6 հազար հատի 1937 թվին, միաժամանակ յրականացնելով ավելի կատարելագործված հզոր լոկոմոտիվների տեսակներին անցումը—«ՖԴ» հազար շոգեշարժը պետք է դառնա յերկրորդ հնգամյակում ապրանքատար շոգեշարժային պարկի հիմնական միավորը, իսկ հզոր «ԻՍ»—մարդատար շոգեշարժային պարկի հիմնական միավորը: Ավելի լայն դործադրում պետք է ունենան ջերմատարներն ու ելեկտրատարները:

գ) Վազոնային պարկի աճումը—1932 թվի 552 հազարից հասցնել 803 հազար հատի 1937 թվին (յերկուսկի հաշվումով), զգալիորեն ավելացնելով մեծ բեռնատարությունը վազոնների տեսակարար կշիռը, ապահովելով ամբողջ վազոնային պարկը յինքնաբեղելիներով և վազոնների կեսից վոչ պակաս մասը յինքնակցումով:

դ) Բայկալ—Ամուրյան գլխավոր գծի, Ակմոլինսկ — Կարտալի, Մոսկվա — Դոնբաս, Կարականդա—Բալխաշ, Ուֆա — Մագնիտնայա և այլն նոր յտուր յերկաթուղագծերի շինարարության յրականացումը, վորն ավելացնում է յերկաթուղիների ընդհանուր ցանցի տարածությունը 1933 թվի հունվարի 1-ին ընդհանուր տարածությունից մինչև 94 հազար կիլոմետրի 1938 թվի հունվարի 1-ին:

յե) Ռոս օրային քրանսպորտի պետք է կատարվի արհեստական ջրային ուղիների-ջրանցքների հսկայական շինարարություն:

Սպիտակ—Բալթիկծովյան ջրանցքը 227 կիլոմետր տարածություն (ավարտված է առաջին հերթը յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարում): Մոսկվա—Վոլգա ջրանցքը—127 կիլոմետր, Վոլգա—Դոն ջրանցքը 100

կիրովսեր սարածուկյաձը, Մարիինյան և Մոսկվորեցկի ջրային սիստեմների վերակառուցումը, վոր դործող ջրային ուղիների հիդրոտեխնիկական աշխատանքների մեծ ծավալի հետ միասին (միջանցիկ ուղի Դենպրը վրայով, Միջին Վորդայի վերակառուցումը և Մոսկվորեցկի ուղիի վերակառուցումը) հիմնականում կապահովի ջրային ուղիների վերակառուցումը և Մպիտակ, Բավրիկ և Կասպից ծովերը կապող միասնական ջրային սիստեմի ստեղծումը ԽՍՀՄ-ի յեկրոպական մասում: Նավազնաց ուղիների յերկարությունը յերկրորդ հնգամյակում պետք է աճի 8% հազ. կիրովսերից մինչև 101 հազար կիրովսերի, զգալիորեն բարելավելով նրանց նավազնացային պայմանները: Հիմնավորապես պետք է վերակառուցվի և գետային տորմիղը:

զ) Ըստ ավստրալիացիների տրամադրության — ավտոմոբիլների պարկը պետք է աճի 1933 թվի հունվարի 1-ին ունեցած 75 հազար մեքենաներից մինչև 580 հազար մեքենայի 1938 թվի հունվարի մեկին, կամ ավելանալու յի համարյա 8 անգամ: Կայնորեն պետք է ծավալվի հողածածկ ուղիները և խճուղիները ցանցի շինարարությունը, հիմնականում վերացնելով անճանապարհությունը և ավելացնելով յերկրի ընդհանուր ճանապարհային ցանցը 210 կիրովսերով, չհաշված տեղական աղբյուրների հաշվին կատարվող զգալի շինարարությունը:

կ) Ըստ ֆալանցիական ուսումնարանի — միութենական նշանակություն ունեցող ողային գծերի ցանցը յերկրորդ հնգամյակում պետք է աճի 32 հազ. կիրովսերից մինչև 85 հազ. կիրովսեր, այսինքն՝ համարյա 3 անգամ: Դրա հետ միասին, պետք է ծավալվի տեղական ողային գծերի լայն շինարարությունը, հասցնելով նրա շահագործման դիմը 1937 թվին մինչև 35 հազար կիրովսերի:

ը) Վճական առաջխաղացում պետք է ձևոք բերվի տրանսպորտի բնույթաբարձման և բնույթափոխման աշխատանքներում, ավելացնելով յերկաթուղիների վրա մեքենայացումը 3 անգամ (18,9 տոկոսից մինչև 57 տոկոս), ծովային տրանսպորտում — 14 տոկոսից մինչև 72 տոկոս և գետային տրանսպորտում — 12 տոկոսից մինչև 56,9 տոկոս, այսինքն՝ մոտավորապես 5 անգամ:

9. Տրանսպորտի նյութական տնտեսական բազայի զգալիորեն բարձրացման և աշխատանքի արտադրողականության աճման մեջ հսկայական հնարավորությունների ստեղծման համապատասխան, կառավարմաբար սահմանում է աշխատանքի արտադրողականության անումը յերկաթուղային տրանսպորտում յերկրորդ հնգամյակի ընթացքում 45 տոկոսով, ջրային տրանսպորտում — 86 տոկոսով, իջեցնելով ընդհանուր տրանսպորտում ինքնարժեքը 40 տոկոսով, վորի թվում յերկաթուղային տրանսպորտում — 10, 5 տոկոսով, ջրային տրանսպորտում — 36 տոկոսով, ավտոտրանսպորտում — 54 տոկոսով:

10. Տեխնիկական վերակառուցման, տեխնիկայի յուրացման և աշխատանքի արտադրողականության առաջադրությունների կատարման վճռական պայմանը հանդիսանում է վարակալար բանվորների, տեխնիկների յեկ ինժեներների պատրաստումը և յեփական պրոլետարական արտադրական-տեխնիկական ինտելիգենցիայի ստեղծման հարցի լուծումը: Դրա համաձայն համազումարը սահմանում է կազմեր պատրաստելու հետևյալ ծրագիրը յերկրորդ հնգամյակի համար.

ա) 5 միլիոն մասնաշակի վորակավորում ունեցող աշխատողների պատրաստումը, վորի թվում 2,5 միլիոն մարդ ֆարգործուսի դպրոցներում, ավելի քան 1,5 միլիոն մարդ ստացիոնար դպրոցներում և գյուղատնտեսական դասընթացներում (տրակտորիստներ, բրիգադիրներ և այլն) և 700 հազար մարդ շոֆերների դպրոցներում և դասընթացներում:

բ) Յերկրորդ հնգամյակում ԲՈՒՀ երն ավարտած 340 հազար մասնագետների բացթողումը, առաջին հնգամյակում յեղած 170,7 հազարի դիմաց կամ 2 անգամ ավելի և տեխնիկումներն ավարտած 900 հազար մասնագետները բացթողումը, առաջին հնգամյակում յեղած 308 հազարի դիմաց, կամ 3 անգամ ավելի:

գ) Վորակավոր մարնագետների թվի աճումը ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում 2,7 միլիոն մարդուց մինչև 4 միլիոնի, կամ 46,5 տոկոսով, նույն թվում մասնագետների թվի ավելացումը արդյունաբերության մեջ 57 տոկոսով, տրանսպորտում և կապի մեջ — 60 տոկոսով և գյուղատնտեսության մեջ յերկու անգամ:

11. Համազումարը մատնանշում է գիտական-տեխնիկական ինստիտուտների աշխատանքի և մասնավանդ գործարանային լաբորատորիաների լայնորեն ծավալման անհրաժեշտությունը: Գիտական-տեխնիկական և գյուտարարական միտքը պետք է դառնա հզոր դործիք նոր տեխնիկա մտցնելու, արտադրության նոր ձևերի կազմակերպման, հումուկթի և կենդանայի նոր մեթոդների ոգտագործման գործում:

2. ՆՈՐ ՁԻՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԹՐԵՔԻՐԸ ՏԵՐՈՐՈՐԳ ՀՆԳԱՄՏԱԿՈՒՄ

12. Ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերակառուցման ավարտումը և արդյունաբերության, գյուղատնտեսության ու տրանսպորտի արտադրական առաջադրանքների նախադիված չափը պահանջում են շինարարական վիթխարի ծրագրի իրագործումն յերկրորդ հնգամյակում:

Հի(բ)ի 17-րդ համազումարը հավանություն է տալիս պետական պլանային հանձնաժողովի մշակած յերկրորդ հնգամյակի շինարարության ծրագրին և հաստատում է ժողովրդական տնտեսության վերաբերյալ կապիտալ աշխատանքների ընդհանուր ծավալը յերկրորդ հըն-

գամյակում 133,4 միլիարդ ուսուցիչ (1933 թվի գնորդ) լուծաց առաջին հնգամյակի 50,5 միլիարդ ուսուցիչ, վորոնցից-

ա) արդյունաբերության մեջ—69,5 միլիարդ ուսուցիչ, իրիմաց 25 միլիարդ ուսուցիչ առաջին հնգամյակում, վորից արտադրության միջոցներ արտադրող արդյունաբերության մեջ—53,4 միլիարդ ուսուցիչ 21,3 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, կամ 2 և կես անգամ ավելի աճում: Սպառման միջոցներ արտադրող արդյունաբերության մեջ 16,1 միլիարդ ուսուցիչ, 3,5 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, կամ 4,6 անգամ ավելի աճում:

բ) գյուղատնտեսության մեջ—15,2 միլիարդ ուսուցիչ, առաջին հնգամյակի 9,7 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, կամ ավելի քան մեկուկես անգամ աճում:

գ) տրանսպորտում—26,3 միլիարդ ուսուցիչ, 8,9 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, կամ 3 անգամ ավելի աճում:

Համադրվածքը մատնանշում է, վոր կապիտալ շինարարության մեծ ավելացումը թեթև, սննդի արդյունաբերության և տրանսպորտի մեջ ժողովրդական տնտեսության մյուս ճյուղերի համեմատությամբ, ապահովում է նրանց զարգացման ավելի արագ տեմպերը:

13. Համագումարը հաստատում է նոր և վերակառուցված ձևերով կուլտուրաների շահագործման մեջ մտցնելը յերկրորդ հնգամյակում 132 միլիարդ ուսուցիչ ընդհանուր արժողությամբ առաջին հնգամյակում 38,6 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, վորի թվում արդյունաբերության մեջ—69,1 միլիարդ ուսուցիչ 15,7 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց, գյուղատնտեսության մեջ 15,4 միլիարդ ուսուցիչ, 9,2 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց և տրանսպորտում—25,6 միլիարդ ուսուցիչ 7,7 միլիարդ ուսուցիչ զիմաց:

14. Կապիտալ աշխատանքների սահմանված ծավալը և նոր ու վերակառուցված ձևերով կուլտուրաների շահագործման մեջ մտցնելու ծրագիրն ապահովում է Սոցիալիստական Միության արտադրական-տեխնիկական հզորության հսկայական աճումը և ժողովրդական տնտեսության կարևորագույն ճյուղերի հզորության անհրաժեշտ ռեզերվների կազմումը այն է՝

ա) հիմնական ֆոնդերի ընդհանուր գումարը հնգամյակում աճում է 85 միլիարդ ուսուցիչ մինչև 195 միլիարդ ուսուցիչ (1933 թվի գնորդ), վորը նշանակում է հիմնական ֆոնդերի ավելացումը 2,3 անգամ, նույն թվում արդյունաբերության մեջ 25,5 միլիարդ ուսուցիչ մինչև 77 միլիարդ ուսուցիչ, գյուղատնտեսության մեջ 11,4 միլիարդ ուսուցիչ մինչև 22,6 միլիարդ ուսուցիչ և տրանսպորտում՝ 19,8 միլիարդ ուսուցիչ մինչև 38,5 միլիարդ ուսուցիչ:

բ) արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերում արտադրական հզորությունները պետք է աճեն սև մետաղադրոլության մեջ (չուգուն) 2,3 անգամ, ածխադյունաբերության մեջ ավելի քան 2 անգամ, դե-

ներատարների արտադրության մեջ՝ 2,4 անգամ, ավտոմոբիլային արդյունաբերության մեջ՝ 4 անգամ, շոգեքարշինական գործարաններում 3,2 անգամ, վազոնաշինական գործարաններում՝ 3,9 անգամ, շրջանային ելեկտրակայաններում՝ 2,5 անգամ, կոշիկ արդյունաբերության մեջ՝ 2 անգամ, բավալի արդյունաբերության մեջ մեկ ու կես անգամ, վուշի արդյունաբերության մեջ՝ ավելի քան 2 անգամ, շաքարի արդյունաբերության մեջ՝ 1,5 անգամ, խոշոր մսի կոմբինատներում՝ 2,5 անգամ:

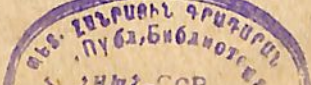
15. Համագումարը անհրաժեշտ է համարում առաձին ուշադրություն կենտրոնացնել հետևյալ կարևորագույն շինարարությաններին վրա.

Սեֆեմախիմարյան մեջ—ավարտել առաջին հնգամյակում սկսված շինարարությունները. Ուրալի ծանր մեքենաշինության գործարանը՝ 100 հազար տոնն հզորությամբ և Կրամատորսկի գործարանը՝ 150 հազար տոնն արտադրականությամբ, Ուրալի քիմիական ապարատուրայի, գործարանը, Լուգանսկի շոգեքարշերի գործարանը վորն արտադրելու յետարեկան 1,080 «ՖՆ» շոգեքարշ Որսկի շոգեքարշաշինական և ջերմատարաշինական գործարանը՝ տարեկան—500 շոգեքարշի և 500 ջերմատարի հզորությամբ, Կաշիրսկի 300 մագիստրալ ելեկտրատարների ելեկտրատարային գործարանի, Ուրալի 54 հազար չորսստաննի վագոնների արտադրողությամբ վագոնաշինական գործարանը, Ռեֆայի 50 հազար մոտորների մոտորային գործարանի Սարկովի 1,5 միլիոն կիլովատի տուրբոգեներատուրային գործարանի շինարարության ավարտումը, Գորկու 300 հազար մեքենաների ավտոգործարանի, Մոսկվայի Ստալինի անվան մինչև 80 հազար մեքենայի արտադրությամբ ավտոգործարանի, Յարոսլավսկի մինչև 25 հազար հինգստանանոց բեռնատարների արտադրողությամբ և ուրիշ գործարանների ընդլայնումը:

Յերկրորդ հնգամյակում Ուֆայի և Ստալինգրադի 100 հազարական յերեքստանանոց բեռնատարների արտադրողությամբ ավտոգործարաններին, Սամարայի 25 հազար հինգստանանոց բեռնատարների արտադրողությամբ գործարաններին, հզուղ շառավիղաձև դաիկնոդ ատամնանիվներ պատրաստող ինքնաշարժ և ծանր դադոյանների գործարաններին, 24 միլիոն հատի հզորությամբ նոր ստակալային գործարանին, Ուրալի ելեկտրական ապարատների և տրանսֆորմատորների գործարանի շինարարության, տեքստիլ մեքենաշինության և սննդարդյունաբերության սարքավորման մի խումբ գործարանների շինարարության ավարտումը:

Ելեկտրիֆիկացման բնագավառում—79 ուսուցիչական կայանների շինարարությունը, վորոնց թվում 250 հազար կիլովատի հզորություն ունեցող Զուևսկի կայանի, 204 հազար կիլովատի կարողություն ու-

3992

նեցող Գորկու, 180 հազար կիրովատ կարողութեամբ Շատուրի, 100 հազար կիրովատ կարողութեամբ Դուբրովնայի կայանների, 96 հազար կիրովատ կարողութեուն ունեցող Սվիրի № 3 հիդրոկայանի շինարարութեան ավարտումը, 558 հազար կիրովատի հերուութեամբ Դնեպրոդեակ ավարտումը և մի շարք խոշոր կայանների շինարարութեունը, նոր հզոր կայանների շինարարութեունը Դոնբասում, Զիրչիկսկու 170 հազար կիրովատի հզորութեամբ № 1 հիդրոկայանի, Բանաքուի 88 հազար կիրովատի, Խրամ գետի վրա 60 հազար կիրովատի, Սվիրի 144 հազար № 2-ի, Տուլոմի և ուրիշ կայանների շինարարութեունը, Միջին-Վոլգոստրոյի—Յարոսլավսկի 100 հազար կիրովատի, Պերմի 310 հազար կիրովատի, Գորկու 200 հազար կիրովատի կայանների շինարարութեան ծավալումը: Կառուցել մի շարք խոշոր ջերմակենտրոններ վորը պետք ջերմութեուն մատակարարի հետևյալ քաղաքներին Մոսկվա—Նարվայինը, Լենինգրադին՝ Ստալինյանը, և Ֆրունզեյինը, Մոսկվային՝ Սորմոլո-Կանավին, Կրասնոդավոդսկինյանը, Խարկովին և մի շարք ռաջոնական նշանակութեուն ունեցող ֆաբրիկա-գործարանային խոշոր կայանները — Մագնիտոգորսկի — 198 հազար կիրովատի, Կուզնեցկի 108 հազար կիրովատի և ուրիշ կայանների շինարարութեունը:

Ածխադրոյունաբերույթան բնագավառում—շախտայի խոշոր շինարարութեան ծավալումը և 143 միլիոն տոնն ավարտյունարերութեամբ 178 շախտերի շահագործման անցկացումը:

Նավթադրոյունաբերույթան բնագավառում—նավթամշակման նոր խումբ գործարանների շինարարութեունը, նավթամթերքներ ստարների շինարարութեունն ավելի քան 4 հազար կիրովատ տարածութեամբ:

Անվ մեխադադրութեան բնագավառում—Մագնիտոգորսկի 2,7 միլիոն տոնն չուգունի գործարանի, Կուզնեցկի, Կրիվորոժիայի, Լիպեցկի, Տուլայի և ուրիշների շինարարութեան ավարտումը, Բայկալի, Խալխինսկի, յերկորդ Կուզնեցկի, հեռավոր Արևելքի, խոլովակների գործարանների շինարարութեան ծավալումը և առաջին ագրեգատների գործարկումը:

Գունավոր մեխադադրութեան բնագավառում—Պրիբալտսկի 100 հազար տոնն արտադրականութեամբ պղնձի կոմբինատի, Միջին Ուրալյան 50 հազար տոնն արտադրականութեամբ գործարանի շինարարութեունը: 60 հազար տոնն արտադրականութեամբ արձնի Կոզլովիմետալի, Չելյաբինսկ և Որջոնիկիձե քաղաքների ցինկի գործարանների, Ալտայ-պրիտմետալի և ուրիշ գործարանների շինարարութեան ավարտումը, Վոլոսովի և Դնեպրոպետրովսկի ալյումինի գործարանների շինարարութեան ավարտումը, Ուրալի 25 հազար տոնն արտադրականութեամբ ալյումինի նոր գործարանի և Կալերսկու 8 հազար տոնն արտադրականութեամբ գործարանի շինարարութեունը, մագնեզի, նիկելի և գու-

նավոր մետաղագործութեան այլ ձեռնարկութեունների շինարարութեունը:

Բիսիլայի բնագավառում—ճարպի նոր կոմբինատների, սինթետիկ կաուչուկի գործարանների, ծծմբաթթվուտային, ռեզինի, արձանագործութեան նյութերի, անիլինի և լաքաներկերի, արհեստական թելերի և ուրիշ նյութերի գործարանների շինարարութեունը:

Թեքել արդյունաբերույթան բնագավառում—բամբակի 15 խոշոր ձեռնարկութեունների, վորի թվում Տաշկենտի, Բարնաուլսկի, Սոդակ-սենտսկի, Չարժույի, Անդրկովկասյան բամբակի—յուրաքանչյուրը 200 հազարական իլիկների հզորութեամբ կոմբինատների շինարարութեունը, յուրաքանչյուր 8-ից մինչև 15 միլիոն մետր գործվածքի հզորութեամբ 12 բրդի խոշոր ֆաբրիկաների, 18-ից մինչև 27 հազար իլիկ ունեցող վուշի 12 ձեռնարկութեունների, տրիկոտաժային արդյունաբերութեան 18 խոշոր ձեռնարկութեունների, սետաքսի 11 գործարանների, 100 հազար զույգ կոշիկի հզորութեամբ կոշիկի 21 ձեռնարկութեան շինարարութեունը:

Անգլադրոյունաբերույթան բնագավառում—առաջին հնգամյակում սկսված 17 մսի կոմբինատների շինարարութեան ավարտումը, ծավալել նոր 22 մսի կոմբինատների շինարարութեունը, մեծ քանակութեամբ շաքարի գործարանների շինարարութեունը, սապոնի 6 գործարանի շինարարութեունը, տորմդի հսկայական ավելացումը ձկնարդյունաբերութեան մեջ, պահածոների, յուղի գործարանների, հրուշակային ֆաբրիկաների և այլն շինարարութեունը:

Անատալիս արդյունաբերույթան բնագավառում—մեծ քանակութեամբ սոցարանային գործարանների, անտառաքիմիական ձեռնարկութեունների և այլն շինարարութեունը, Կամսկի և Կոնդոպոյի փայտանյութի ու թղթային կոմբինատների, Սյասկի փայտանյութի կոմբինատի շինարարութեան ավարտումը, Բաշկիրսկի, Կրասնոյարսկի թղթի կոմբինատների և ուրիշների շինարարութեունը:

Մսի արդյունաբերութեան լայն սպառման ապրանքներ արտադրող հազարավոր ձեռնարկութեունների լայն շինարարութեունն ու վերակառուցումը, ծախսելով դրա համար հնգամյակի տարիների ընթացքում մինչև 2 միլիարդ ռուբլի:

Բալտիայի շինարարութեան բնագավառում—արդյունաբերական հարյուրավոր կենտրոնները բարեկարգ դարձնելու համար աշխատանքների լայն ծավալումը, ամեն հարմարութեուններով սարքավորված բնակարաններով—64 միլիոն քառակուսի մետր բնակելի ընդհանուր տարածութեամբ հազարավոր տների շինարարութեունը, քաղաքային տրանսպորտի, ջրամատակարարման, կոյուղու, փողոցների սալահատակման, կանաչադարձման և այլն պլանավորման և բարելավման

աշխատանքները ծավալումը: Սորհուրդները տեխնիկայի տները, կուլ-տուրայի և հանգստի պարկերի, ստադիոնների, թատրոնների, ակումբ-ների, կինո-թատրոնների շինարարութունը, Մոսկվայում Սորհուրդ-ների Պալատի և ՍՍՀՄ-ում առաջին մետրոպոլիտենի, — վորի առաջին գիծը շահագործման և անցնելու արդեն 1934 թվին, — շինարարու-թյունը:

16. Նոր շինարարության լայն ծավալման համար նշված ծրագիրը պայմանավորում է արտադրական ուժերի բախտան մեջ վճռական տեղա-շարժեր:

ա) Հին արդյունաբերական կենտրոնների զարգացման հիման վրա Միության արևելյան ուղղությամբ ստեղծվում են (Ուրալ, Արևմտյան և Արևելյան Սիբիր, Բաշկիրիա, Հեռավոր Արևելյան յերկրամաս, Կազակստան և Միջին Ասիա) ինդուստրիացման հենակետային բա-զաներ, ինտենսիվ կերպով զարգանում են՝ մեքենաշինութունը, մետաղագործութունը, ամխի, նավթի, էլեկտրոններգիայի և արդյու-նաբերության մյուս ճյուղերը:

Արևելքում շրջաններում ծախսվելու յե նոր շինարարությանը և ծանր արդյունաբերությանը հատկացվող կապիտալ ներդրումների մոտ կեսը: 1937 թվին արևելյան շրջանները տալու յեն Հուգոնի արտադրության մի յերրորդ մասը: 1932 թվի քառորդ մասի դիմաց, արդյունահանվող ամխի ավելի քան մի յերրորդ մասը, 1932 թվի մի քառորդ մասի դի-մաց, էլեկտրոններգիայի մոտ մի հինգերորդ մասը (շրջանային կայան-ները), 1932 թվի 6,5 տոկոսի դիմաց, մեքենաշինության մեկ տասե-րորդ մասը, 1932 թվի 5 տոկոսի դիմաց:

բ) Միսրիայի յերկրորդ ամխային մետաղագործության բազայի Ուրալ—Կուզնեցկի կոմբինատի շինարարության ավարտումը, վորի շինարա-րության վրա յերկրորդ հնդամյակում ծախսվում է ՍՍՀՄ ժողովր-դական տնտեսության կապիտալ ներդրումների մոտ մեկ քառորդը և ծանր արդյունաբերության կապիտալ ներդրումների ավելի քան մեկ յերրորդը: Ուրալ—Կուզնեցկի կոմբինատը 1937 թվին պիտք է տա սե-մետաղագործության յերրորդ մասը, յերկրի ընդհանուր ամխարդյու-նահանման ավելի քան քառորդ մասը, ուղիղապես էլեկտրականների արտադրած էլեկտրոններգիայի մեկ վեցերորդ մասը և մեքենաշինու-թյան արտադրանքի մոտ 10 տոկոսը:

գ) Արդյունաբերության մոնոպոլիստիկ յաղթանակներին նոր ու-ղղությունների զարգացման հիման վրա: Թեթև սննդարդյունաբերության բաշխման մեջ խոշոր տեղաշարժեր են կատարում. յերկրորդ հնդամյա-կում կառուցվող 15 բամբակի կոմբինատներից 10-ը նշված է կառուցել Միջին Ասիայում, Սիբիրում և Անդրկովկասում, վոր պայմանավորում է բամբակե գործվածքների արտադրության աճումը Միջին Ասիա-

յում համարյա 20 անգամ, ՍՍՀՄ-ում 24 անգամ միջին աճման դի-մաց և ստեղծում է ամուր բազա այդ ուղղությունների տեքստիլային ար-տադրության համար: Վուշի արդյունաբերության միջ ստեղծվում են վերամշակման հզոր բազաները Արևմտյան մարզում և Գորկու յերկրա-մասում, Բելոուսում: Ստեղծվում են հումուլթային նոր բազաներ և նրանց հիման վրա իրականացվում է նոր շաքարի գործարանների շի-նարարությունը (Արևմտյան Սիբիր, Կիրգիզիա, Հեռավոր Արևելյան յերկրամաս, Անդրկովկաս և այլն):

Գյուղատնտեսական հումուլթի արտադրման հիմնական կենտրոն-ներում ծավալվում է կաշվի, բրդի, յուղի և թեթև ու սննդի արդյու-նաբերության այլ ձեռնարկությունների շինարարությունը: Լայն չափերով աճում է վառելիքի տեղական տեսակների արդյունահանումը, վորը թուլացնում է մի շարք ուղղությունների կախումը հեռվից բերվող վառելիքից:

դ) Գյուղատնտեսության բնադավառում — հացահատիկային արտա-դրության զգալի աճը հիմնական հացահատիկային ուղղություններում և ցորենի կայուն բազայի ստեղծումը կենտրոնական և հյուսիսային ուղղություններում, տեխնիկական մշակութային արտադրանքի հսկայական ավելացումը հիմնական ուղղություններում, նրանց արտադրությունը արևել-քում ճակղեղային նոր բազա ստեղծելու հետ միասին, նոր բարձր-արժեք մշակութային յայն զարգացում, մանավանդ յենթաարևա-գարձային ուղղություններում, ապահովում են գյուղատնտեսության հիմ-նական ճյուղերի կանոնավոր դասավորման յնդիրների յուժումը և ու-ղղությունների ըստ մշակութային և ճյուղերի մասնագիտացումը:

ե) Տրանսպորտի բնագավառում — արևելյան և հարավային ուղղու-թյունների տրանսպորտային գլխավոր հիմնական գծերի վերակառուց-ման և ուժեղացման հետ միասին — նոր յերկաթուղիների և ջրային ճանապարհների մեծ յամբի շինարարությունը, վորոնք կապելու յեն արդյունաբերական նոր կենտրոնները Միության տրանսպորտային ընդհանուր ցանցին և հանդիսանալու յեն նոր ուղղությունների տնտեսա-կան զարգացման հիմքը (Կարականդա, Բախաշ, Ուֆա, Ստերլիտամակ, Ռուբցովկա — Ռիդգեր, Տոմսկ — Չուլիմ, Սպիտակ, — Բաթկիժովյան ջր-բանցք և այլն):

զ) Արդյունաբերական յայն շինարարությունն առաջներում արդ-յունաբերական տեսակետից հետամնաց այնպիսի ուղղություններում, յնչ-պիսիք են՝ Միջին Վոլգան, Թաթարիան, Հյուսիսային Կովկասը, Կենտ-րոնական Սևահողային մարզը, Անդրկովկասը, Կարելիան, Մուրման-յան յերկրամասը, Հեռավոր Արևելքը, Արևելյան Սիբիրը և այլն, նրանց մեջ խոշոր արդյունաբերության զարգացման հիման վրա:

ը) Ազգային հանրապետություններում և մարզերում յուսավորու-

թյան, առողջապահության, արվեստի, մամուլի բնագավառում շինարարության ինտենսիվ զարգացումը:

Թ) ԽՍՀՄ հին արդյունաբերական ռազմաօդային հետազոտող և արտադրող հնգամյակում սկսված մասնագիտացման խորացման հիման վրա և արդյունաբերության միջուկայինական ավելի համաչափ բաշխման հիման վրա:

Համագումարը մատնանշում է, վոր արտադրական ուժերի բաշխման համար սահմանվող ծրագրերը յերկրորդ հնգամյակում կապահովի ազդային հանրապետությունների և մարզերի անտեսական և կուլտուրական հետամնացությունների վերացումը, արտադրական ուժերի ավելի համաչափ բաշխումը և արդյունաբերությունների մերձեցումը հոստոյթի աղբյուրներին, գյուղատնտեսական մշակույթներին և ճյուղերի հիմնական ռազմաօդային մասնագիտացումը, ամբողջ յերկրի անտեսական շրջանացման ավարտումը:

3. ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՆՈՒՐԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐԱՑՄԱՆ ԹՐԵՂՈՐԸ

Գործադրությունների վոչնչացումը և բոլոր բանվորների և ծառայողների աշխատանքով ապահովելը խորհրդային պետություն մեջ նրանց աշխատանքի պայմանների սխտեմատիկաբար բարելավումը, մինչև 7 ժամի իջեցված բանվորական որը և նրանց արտադրական վորակավորման և ընդհանուր կուլտուրական մակարդակի բարձրացման համար բարենպաստ դրություն առկայությունը, — այդ բոլորը հնարավորություն է տալիս բանվորների ամբողջ մասսային և ծառայողներին, անշեղորեն բարձրացնելով աշխատանքի արտադրողականությունը ավելի արագ առաջ գնալ իրենց նյութական բարեկեցություն բարելավման ուղիով:

Յերկրորդ հնգամյակում գյուղացիական տնտեսությունների ամբողջ մասսայի կուլիտիվացման ավարտումը, կուլակությունների վերացումը և կուլակային դիմադրություն ամեն տեսակ փորձերի ճնշումը, գյուղացիներին ունեոր և չունեոր խավերի շերտավորվելու պրոցեսի դադարեցումը և այդ կապակցությունը գյուղի աղքատացման ու պառուպելիզմի վոչնչացումը, կուլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական, անշեղ ամբապնդումը և նրանց մեքենայական-տեխնիկական բաղայի արագ աճումը — այդ բոլորն ստեղծում է չեղած բարենպաստ պայմաններ կուլտնտեսային — գյուղացիական մասսայի նյութական մակարդակի արագ վերելքի համար, կուլտնտեսականներին կուլտուրական և ունեոր կյանքին հասնելու համար և այդ վերելքի տեմպերը դնում է իրենց՝ կուլտնտեսականներին աշխատանքի կազմակերպվածությունից և արտադրողականությունից ուղիղ կախում ունենալու մեջ:

Համագումարական դրան, հավանություն տալով Պետության այդ բնագավառի նախադիմ, համագումարը սահմանում է բանվորների և գյուղի աշխատավորների նյութական և կուլտուրական մակարդակի բարձրացման բնագավառում հետևյալ խնդիրները:

1. ա) Բանվորների յեվ ծառայողների թվի աճը յերկրորդ հնգամյակի վերջին ժողովրդական տնտեսություն բոլոր ճյուղերում 30 տոկոսով, նույն թվում խոշոր արդյունաբերություն մեջ — 40 տոկոսով:

բ) Իրական աշատավարձի աճը 2,1 անգամ՝ պարագիտային սպառումը վերջնականապես վերացնելու, ժողովրդական յեկամտի արագ աճման հիման վրա, 2,5 — 3 անգամ ավելացնել այնպիսի մթերքների սպառումը, ինչպիսիք են միսը, ճարպը, ձուկը, ձունը, շաքարը և արդյունաբերական ապրանքները, մանրածախ գների 35 — 40 տոկոս իջեցում, աշխատավորության կենցաղի հետագա բարելավում:

գ) Բանվորների և ծառայողների — առկա ավարձի Ֆանդի անբ ամբողջ ժողովրդական տնտեսություն մեջ — 59 տոկոսով, նույն թվում խոշոր արդյունաբերություն մեջ — 76 տոկոսով:

դ) Բանվորների կուլտուրական-կենցաղային սպասարկման պետական ծախսերի, այսինքն՝ բանվորների և ծառայողների սոցիալական ապահովման և լուսավորություն, առողջապահության և կուլտուրական-կենցաղային սպասարկման համար պետական ծախսերի բարձրացումը մինչև 9,3 միլիարդ ռուբլու — յերկու անգամ ավելի, քան առաջին հնգամյակում:

ե) Հասարակական սննդի մեջ քաղաքի և գյուղի բանվորների և աշխատավորների ընդգրկման աճը — 2 և կես անգամ:

զ) Յերկրորդ հնգամյակում ավարտել վոչ միայն Միություն բնակիչների անգրագիտություն վերացումը, աշխատունակ հասակավոր բնակիչների կիսագրագիտություն վերացումը և ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսուցման անցկացումը, այլ և ընդհանուր պարտադիր պոլիտեխնիկական ուսուցման իրականացումը յոթնամյակի ծավալով, առաջին հերթին գյուղում, քանի վոր քաղաքում այդ խնդրը հիմնականում արդեն լուծված է առաջին հնգամյակի ընթացքում:

Աշակերտների քանակի աճը (տարրական, միջնակարգ դպրոցներում, բանֆակներում, ֆարգործուսներում, տեխնիկումներում ԲՈՒՆ-երում և ԲՏՈՒՆ-երում — մինչև 36 միլիոն մարդ 1932 թվի 24,3 միլիոնի դիմաց, կամ աղքատակալության յուրաքանչյուր 1000 մարդուն՝ 197 մարդ 147 մարդու փոխարեն, չհաշված նախադպրոցական կրթությունը, վորն արդեն 1932 թվին ընդգրկել էր 5,2 միլիոն մարդու:

ը) Աշխատավոր մասսաների կուլտուրական հանգստի կազմակերպման հետ սերտորեն կապվող մասսայական արտադրողական աշխատանքի զարգացումը, ակմբային ցանցի ավելացումը քաղաքում և գյուղում:

գում մինչև 10,9 հազարի 6,8 հազարի փոխարեն (ավելացումը քաղաք-
ներում 10,5 տոկոսով, իսկ գյուղական վայրերում—130 տոկոսով) և մաս-
սայական գրադարանների ցանցի ավելացումը մինչև 25 հազարի,
1932 թվի 15 հազարի փոխարեն:

թ) Աշխատավորութայն առողջապահության պահպանման աշխա-
տանքների հետագա զգալի ուժեղացումը և, առաջին հերթին, սանի-
տարական—պրոֆիլակտիկ միջոցառումների լայն կիրառում առողջա-
պահութայն, բանվորական հանգստի և ֆիզկուլտուրայի գծով կա-
տարվող ծախսերը հասցնել մինչև 20,5 միլիարդ ուրբու առաջին հն-
գամյակի 5,4 միլիարդ ուրբու փոխարեն:

Հիվանդանոցային մահճակալների թվի աճը քաղաքներում 44 տո-
կոսով, գյուղական վայրերում—98 տոկոսով, մանկամսուրների տե-
ղերի աճը քաղաքներում 164 տոկոսով և գյուղական վայրերում—129
տոկոսով:

ժ) Հնգամյակի ընթացքում ջրմուղիներ ունեցող քաղաքների թիվը
366 ից հասցնել մինչև 440-ի, կոյուղի ունեցող քաղաքների թիվը—
55-ից մինչև 70-ի:

ի) Համապատասխան դրան, կոմունալ, բնակարանային և կուլտու-
րական շինարարութայն կապիտալ ներդրումները յերկրորդ հնգամյա-
կում սահմանել 32 միլիարդ ուրբու գումարով կամ ԽՍՀՄ ժողովր-
դական տնտեսութայն բոլոր կապիտալ ներդրումները մոտ քառորդը,
վորի թվում բնակչինարարութայն մեջ—13,4 միլիարդ ուրբու, քաղա-
քային կոմունալ շինարարութայն մեջ—6,2 միլիարդ ուրբու, լուսավորու-
թայն մեջ—3,1 միլիարդ ուրբու, առողջապահութայն մեջ—2,9 միլիարդ ուրբու:

2. Բանվորների և գյուղացիների կյանքին յուրթական մակարդակի
բարձրացման խնդիրը պահանջում է ամեն կերպ ծավալել օպրանմա-
տրջանառությունը՝ լայն սպառման արդյունաբերական ապրանքների ար-
տադրութայն ավելացման և գյուղատնտեսական մթերքներով քաղաքի
մատակարարման բարելավման հիման վրա:

Համապատասխան դրան համագումարը սահմանում է .

ա) ապրանքաշրջանառութայն աճումը յերկու և կես—յերեք անգամ
—1932 թվի 31,9 միլիարդ ուրբուի գումարից մինչև 94,6 միլիարդ ուրբուի
1937 թվին (1932 թվի գնորով), ընդ սմին յեռապատկվում է թեթև և
սննդային արդյունաբերութայն լայն գործածութայն տված ապրան-
քային արտադրութայնը:

բ) պետական—կոոպերատիվ մանրածախս առևտրական ցանցի
աճումը 37 տոկոս, սիաժամանակ անցկացնելով նրա տեխնիկական վե-
րակառուցումը:

գ) մանրածախս գների միջին մակարդակի իջեցում 1933 թվականի
համեմատութայն 35—40 տոկոսով:

3. Համագումարը սահմանում է ժողովրդական յեկամուսնեթի աճումը
45,5 միլիարդ ուրբուց մինչև 108 միլիարդ ուրբու կամ 2,3 ան-
գամ և սպառման ֆոնդի աճումը ժողովրդական յեկամուսնում 2,6 ան-
գամ, սիաժամանակ անադին աճում են կուտակումները համայնացրած
տնտեսութայն մեջ, նույնպես աճում են պետական ռեզերվները:

Համագումարն ընդգծում է, վոր տնտեսական գործունեյութայն հիմք
պիտի հանդիսանա պայքարը ժողովրդական տնտեսութայն բոլոր ողակ-
ներում, տնտեսաճաշվարկն արմատացնելու համար, պլանաֆինանսա-
կան կարգապահութայն ուժեղացնելու, խորհրդային ուրբու տնտե-
սաշվարկն ուժեղացնելու այդ կարեվորագույն լծակի հետագա ամրաց-
ման և քաղաքի ու գյուղի միջև տնտեսական կապերն ամրացնելու համար:

Հի (բ) 17 ըր համագումարը սահմանում է, վոր ժողովրդական
տնտեսութայն զարգացման յերկրորդ հնգամյա պլանը, վորը ներկա-
յացված է Միութայն Պետպլանի կողմից և ընդունված է Հի(բ) կենտ
կոմի և ԽՍՀՄ-ի ժողկոմխորհի կողմից, ապահովում է.

ա) կապիտալիտական տարրերի և ընդհանրապես դասակարգերի վե-
րացումը, արտադրութայն միջոցների մասնավոր սեփականութայն
վերջնական վերացումը՝ գյուղացիական տնտեսութայնները կոլեկտի-
վացման լրիվ ավարտման և բոլոր տնայնագործների կոոպերացման
հիման վրա: Խորհրդային Միութայն տնտեսութայն բարձրատեսակու-
թայն վերացումը և արտադրութայն սոցիալիտական յեղանակի հաս-
տատումը՝ վորպես արտադրութայն միակ յեղանակ յերկրի ամբողջ աշ-
խատավոր բնակչութայնը դարձնելով անդատակարգ սոցիալիտական
հասարակակարգի ակտիվ և գիտակից կառուցողներ:

բ) ԽՍՀՄ վորջ ժողովրդական տնտեսութայն տեխնիկական վերակա-
ռուցման ավարտումն՝ առաջին հնգամյակի ժամանակաշրջանում ստեղծ-
ված և արդյունաբերութայն հետագա արագ վերելքի ուղիով ընթացող
արտադրութայն միջոցներ արտադրող արդյունաբերութայն (ծանր
արդյունաբերութայն) հիման վրա:

գ) Բանվորական և գյուղացիական մաստանների բարեկեցութայն
ավելի արագ վերելքը և դրա հետ միասին ամբողջ բնակարանային և
կոմունալ գործի վճարական բարելավումը ԽՍՀՄ ում:

դ) Պրոլետարական դեկատուրայի տնտեսական և քաղաքական
գիրքերի ամբողջումը՝ բանվոր դասակարգի գյուղացիութայն գաշինքի
հիման վրա, կապիտալիտական տարրերի և ընդհանրապես դասակար-
գերի վերջնական վերացման համար:

ե) Յերկրի պաշտպանունակութայն հետագա ամրապնդումը:
Այդ խնդիրների իրականացումը, խնդիրներ, վորոնք տանում են
գիտի կապիտալիտական տարրերի վերջին մնացորդների արտադրում

նրանց բոլոր հին դիրքերից և դատապարտում նրանց վերջնական կոր-
ծանման, չի կարող չառաջացնել դասակարգային պայքարի սրում, կու-
լակները կողմից կոլանտեսուսթյունների տակը փորելու նոր փորձեր, հա-
կախորհրդային ուժերի կողմից մեր արդյունաբերական ձեռնարկու-
թյուններում մասսաբարական սարտած ստեղծելու փորձեր: Մյուս
կողմից յերկրորդ հնգամյակի, ամբողջ ժողովրդական տնտեսության
անխնդիրական վերակառուցման հիման վրա բանվորական և գյուղա-
ցիական մասսաների կենսական մակարդակի հիմնական վերելքի հնգամ-
յակի, խնդիրների իրականացումը չի կարող առաջ չբերել աշխատա-
վորների վաղեմությունը, արտադրական ակտիվության ուժեղա-
ցումը և նոր տեխնիկայի յուրացման աճող ձգտումը սոցիալիզմ կառու-
ցող աշխատավորության լայն մասսաներում:

Անխնայաբար ջարդուվողը սնելով դասակարգային թշնամու հա-
կանեղափոխական վտանգությունները և համախմբելով սոցիալիզմի հար-
վածայինների շարքերը 2-րդ հնգամյա պլանի հաղթական կատարման
համար, բանվոր դասակարգը՝ կոլտնտեսային մասսաների հետմիասին
կուսակցության ղեկավարութեամբ, վորն անշեղորհն պայքարում և
ամեն տեսակ ոպորտունիզմի դեմ, կհաղթահարի սոցիալիզմի շինարարու-
թյան ճանապարհին պատահող բոլոր և ամեն տեսակ դժվարությունները:

Հի(բ)Կ 17-րդ համագումարը մատնանշում է, վոր յերկրորդ հնգամյա
պլանի, ժողովրդական տնտեսության ընդհանուր տեխնիկական վերա-
կառուցման պլանի կատարումը պահանջում է դործը կազմակերպել
այնպես, վորպեսզի ապահովված լինեն՝

Առաջին—ամենուրյա տնտեսական ղեկավարության ոպերատիվու-
թյունն ու կոնկրետությունը, վորը չի հաշտվում տնտեսական ապա-
բատում յեղած բյուրոկրատիական խեղաթյուրումների հետ.

Յերկրորդ—ինժեներա-տեխնիկական լավագույն ուժերի համախմբ-
ումը վճռական արտադրականաշխատամասերում, այլ վոչ թե հիմնար-
կությունների գրասենյակներում.

Յերրորդ—բանվորների աշխատավարձի կանոնավոր կազմակերպումը,
վորն ապահովում է աշխատանքի արտադրողականության աճի նյու-
թական խրախուսումը.

Չորրորդ — սոցմրցման բարձրացումը, մանավանդ նոր տեխնիկայի
և նոր արտադրությունների լավագույն կերպով յուրացման նպատակով.

Հինգերորդ—արտադրական ամուր կարգապահություն ինչպես ար-
դյունաբերական ձեռնարկություններում և խորհրտնտեսություններում,
այնպես ել՝ կոլտնտեսություններում.

Վեցերորդ—հեղափոխական զգոնություն պրոլետարիատի դիկտա-
տուրայի թշնամիների դեմ և իսկական պատասխանատվություն ստանձ-
նած գործի համար բանվոր դասակարգի և նրա կուսակցության սոջև.

Յոթերորդ—բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների դաշինքի
հետագա ամրապնդումը:

Յերկրորդ հնգամյակում ԽՍՀՄ-ը կատարում է խոշոր քայլ դեպի առաջ
մարդկային հասարակության դարավոր հակադրությունը — քաղաքի
և գյուղի միջև յեղած հակադրությունը վերացնելու գործում և ստեղ-
ծում է բոլոր անհրաժեշտ պայմաններն այդ հակադրության վերացման
համար: Իր հասարակական ձևով գյուղատնտեսությունը դառնում է
նույնատիպ արդյունաբերության հետ, գյուղատնտեսական աշխա-
տանքը վեր է ածվում ինդուստրիալ աշխատանքի մի տեսակի, հզոր
կերպով աճում են տրանսպորտային կապերը քաղաքի և գյուղի միջև,
զգալիորեն մոտենում են իրար արդյունաբերության արտադրության
և գյուղատնտեսության աճման տեմպերը, մոտենում են իրար քաղաքի
և գյուղի աշխատավորների նյութական բարեկեցության և կուլտու-
րայի մակարդակները:

ԽՍՀՄ-ը յերկրորդ հնգամյակում դառնում է տեխնիկական և տըն-
տեսապես անկախ յերկիր և տեխնիկական տեսակետից ամենաառաջ-
վոր պետությունը Յեվրոպայում:

Յերկրորդ հնգամյակի կատարումն ել ավելի կուժեղացնի ԽՍՀՄ-ի,
վորպես միջազգային պրոլետարիատի պայքարի հեղափոխական, նշանակու-
թյունը, ել ավելի կբարձրացնի ամբողջ աշխարհի աշխատավորների և
շահագործվող մասսաների աչքում Խորհուրդների յերկրի, վորպես հա-
մաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության հաստատուն բաղաչի,
հեղինակությունը: Նոր, պատմական խոշոր հաղթանակները սոցիալիզմի
շինարարության մեջ ել ավելի կամբապնդեն ԽՍՀՄ մարտական հզորու-
թյան տնտեսական հիմքը և նրա ընդունակությունը պրոլետարական
պետության թշնամիների ամեն տեսակ վտանգությունները հաղթա-
հարելու և հետ մղելու նկատմամբ: Տնտեսական հզոր վերելքը և ԽՍՀՄ
աշխատավոր մասսաների բարեկեցության անշեղ աճումը, կապիտա-
լիստական յերկրներում տիրող ճգնաժամի հետ, ավելի ևս ցայտուն
կերպով կհաստատեն սոցիալիստական սխոտեմի տնտեսության առա-
վելությունները կապիտալիստականի հանդեպ և կապիտալիստական
սարկության սխոտեմի պատմական դատապարտվածությունը, ավելի
ևս լրիվ կերպով կհայտաբերեն այն հեղափոխական պրոլետարիատի
հսկայական ստեղծագործական ուժերը, վորը նվաճել և իշխանությունը
և ամրապնդում է իր դիկտատուրան սոցիալիստական անդասակարգ
հասարակության կառուցման համար մղվող հերոսական պայքարում:

Հի(բ)Կ 17-րդ համագումարը պահանջում է կուսակցության բոլոր
անդամներից բոլորիկյան պայքար մղել 2 րդ հնգամյա պլանի հաղթանակի
համար և կոչ է անում բանվորներին և կոլտնտեսականներին համախմբ
վելու կուսակցության շուրջը այդ պատմական խնդրի լուծման համար:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՐ*

(ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ)

ՀԱՄԱԿՈՒՄԱՐԻ ՈՐԱԿԱՐԳԻ ԵՏՐՈՐԻ ԿԵՏԸ

Ռնկ. 1. Մ. ԿԱԿԱՆՈՎԻՉԻ գեկուցման րեզյուլտատները հիմնականում համա-
նուրումն ստացած ՀԿ(Բ)Կ ԿԿ-ի հարբուրայի կողմից

Չնայած դասակարգային թշնամիները կատարելի դիմադրութեանը, չը-
նայած դասակարգային թշնամիները գործակալութեան՝ ամեն տեսակի
ոպորտունիտետների՝ կուսակցութեան դեմ մղած գրոհները, այնուամե-
նայնիվ կուսակցութեան քաղաքականութեանը, նրա Կենտկոմի քաղա-
քականութեանը հաղթանակեց: Հաղթանակեց, նախ ոչնչացնելով, այնուհետև
վոր այդ քաղաքականութեանը համապատասխանում է միլիտանտի
բանվորների ու գյուղացիների դասակարգային շահերին և յերկրորդ,
այն պատճառով, վոր բոլշևիկյան կուսակցութեանը, նրա Կենտկոմը վոր
միայն հոչակեցին քաղաքական լոզունգներ, այլև կարողացան բոլշևի-
կաբար, գործնականորեն կազմակերպել մասսաներին կիրառելու կյան-
քում այդ լոզունգները, կազմակերպել ու վերակառուցել պրոլետարական
դիկտատուրայի բոլոր մարմիններն ու սպարապետները, հարմարեցնելով
վերակառուցման օրջանի նոր խնդիրներին:

Կուսակցութեան 16-րդ համագումարում, ընտրողելով բոլշևիկյան հար-
ձակման ելութեանը վերակառուցման շրջանում, ընկեր Ստալինը մաս-
նանշեց, վոր անհրաժեշտ է.

«Կազմակերպել պրոֆսիտութեանական, կոոպերատիվ, խորհրդային և
մնացած բոլոր մասսայական կազմակերպութեանները գործնական աւ-
բողջ աշխատանքի վերակառուցումը՝ վերակառուցման շրջանի պահանջ-
ները համապատասխան. անհրաժեշտ է ստեղծել այնտեղ կորիզ ամենա-
ակտիվ և հեղափոխական աշխատողներից, հետ մղելով և չեղարացնելով
ոպորտունիտետական, տրեզյունոնիստական, բյուրոկրատական տարրե-
րին. վտարել այնտեղից անհարադատ և այլասերված տարրերին և
առաջ քաշել նոր աշխատողներ ներքևից, մոբիլիզացիայի յինթարկել
կուսակցութեանն ինքը, կազմակերպելու համար հարձակման ամբողջ
գործը, ամբացնել և սրել կուսակցական կազմակերպութեանները»:

Ղեկավարվելով այդ ցուցումներով, կուսակցութեանը հաշվետու ժա-
մանակամիջոցում անցկացրեց լուրջ միջոցառումներ՝ լավացնելու հա-
մար խորհրդային, տնտեսական և կուսակցական կազմակերպութեան-
ների աշխատանքը, վերակազմելու նրանց աշխատանքը, հարմարեց-
նելով կուսակցութեան և կառավարութեան վորոշումները հաջողու-
թեամբ կատարելու պահանջներին:

Այդ միջոցառումներից խոշորագույններն էին.

1) Շրջանացման հետագա ծավալումը, զավառների վերացումը, նոր
շրջանների ստեղծումը և ՄՏԿայանների և խորհրդատեսութեանները քաղ-
րափինների կազմակերպումը, վորոնք մոտեցնելով ղեկավարութեանը
դուրսին, կուսակցութեան, ուղղեցին դուրս աշխատանքի խոշորա-
գույն թերութեանները, մարդերի կազմակերպումն Ուկրայինայում, մի-
ջանի մարդերի մանրացումը և այլն.

2) Ժողկոմատների, գլխավոր վարչութեանների և տրեստների ման-
րացումը, վորը մոտեցրեց ղեկավարութեանն ստորին արտադրական
ոլակներին, ձևափոխութեաններին: Ժողտնտեսութեան գերագույն
խորհրդի բաժանումը յերեք ժողկոմատների — ծանր արդյունաբերու-
թեան ժողկոմատ, թեթեւ արդյունաբերութեան ժողկոմատ, անտառա-
յին ժողկոմատ: Հ ղժողկոմատի բաժանումն յերկու ժողկոմատի — Հող-
ժողկոմատ և խորհրդատեսութեանների ժողկոմատ: Առևտրական ժող-
կոմատի բաժանումը յերկու ժողկոմատի — մատակարարման ժողկոմատ
և արտաքին առևտրի ժողկոմատ: Ծանապարհների հաղորդակցութեան
ժողկոմատի բաժանումը յերկու ժողկոմատի և մի վարչութեան — ճա-
նապարհների հաղորդակցութեան ժողկոմատ, շրային ժողկոմատ և ճա-
նապարհային տրանսպորտի Կենտրոնական վարչութեան և այլն.

3) Խորհրդային, տնտեսական մարմինների գտումը, նրանց հաս-
տիքների կրճատումը, Ֆունկցիոնալութեան վերացումն աժխային ար-
դյունաբերութեան մեջ և յերկաթուղային տրանսպորտում, նպատակ
ունենալով պայքարել ղեկավարութեան գրասենյակային-բյուրոկրա-
տական մեթոդները և դիմադրելութեան դեմ, լավագույն ինժեներա-
տեխնիկական աշխատողների փոխադրումը սպարապետներից և գրասեն-
յակներից անմիջապես դեպի արտադրութեան.

4) Արհմիութեանների մանրացումը, վորն ուժեղացրեց արտադրա-
կան միութեանների կենտկոմների դերը, մատակարարման սիստեմի
վերակառուցումը — բանվորական մատակարարման բաժինների կազմա-
կերպումը գործարանային վարչութեաններում, լայնացնելով նրանց
իրավունքները և բանվորական փակ կոոպերատիվների կազմակերպումը.

5) Քաղաքափինների կազմակերպումը յերկաթուղային և ողային
տրանսպորտում, կուսակցական կազմակերպիչների սիստեմի կազմակերպումն աժ-

1933 թվի գեկուցման 31-ի «Պրավդա»-յից

խախն և արդյունաբերութեան այլ ճյուղերում, այդ թվում նաև ջրային հաղորդակցութեան ճանապարհների ժողովածուում:

6) Կուսակցութեան դոման ծավալումը, վորպես կուսակցական ինքնաքննադատութեան բարձրագույն ձևի, կուսակցութեան՝ վորպես սոցիալիստական շինարարութեան կազմակերպված ավանդարդի՝ ամրացումը:

Այդ աշխատանքի հաջողութունը ապահովվեց ինքնաքննադատութեան ծավալումով, մասաների ակտիվութունը մորիլիզացիայի յինթարկելով ստեղծագործական կառուցողական աշխատանքի շուրջը, ապահովվեց սոցիալիստական մրցումով և հարվածայնութեամբ:

Կուսակցութեան կողմից այդ բոլոր կազմակերպչական հարցերի ժամանակին դնելը, նրանց կյանքում կիրառելը, կուսակցութեանն ու սոցիալիստական շինարարութեանը ապահովեցին այն խղճմից, վոր կարող եր առաջանալ կուսակցութեան ճիշտ գծի և նրա իրականացման կազմակերպչական աշխատանքի միջիվ:

Հի(բ) 17-րդ համագումարը գտնում է, վոր չհայած պրոլետարական դիկտատուրայի լծակների վերակառուցման գործում ձեռք բերված հաջողութուններին, կազմակերպչական — գործնական աշխատանքը գեղև հետ և մնում քաղաքական հրահանգները պահանջից և չի բավարարում ներկա — յերկրորդ հնգամյակի ժամանակաշրջանի հսկայորին աճած պահանջներին:

Սոցիալիստական շինարարութեան ներկա ժամանակաշրջանը ընորոշվում է խնդիրների ավելի մեծ բարդացումով, ղեկավարութեանն առաջադրվող պահանջների ավելի բարձրացումով:

Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական խնդիրները, այն է — կապիտալիստական տարրերի վերջնական վոչնչացումը, կապիտալիզմի մնացորդների հաղթահարումը տնտեսութեան և մարդկանց գիտակցութեան մեջ, ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան վերակառուցման ավարտումը նորագույն տեխնիկայի հիման վրա, նոր տեխնիկայի և նոր ձեռնարկութունների յուրացումը, գյուղատնտեսութեան մեքենայացումը և նրա արդյունավետութեան բարձրացումը — այդ բոլորն ամբողջ սրութեամբ դնում են առաջադեմ վորակի բարձրացման հարցը բոլոր ասպարեզներում յեվ առաջին հերթին դիմում են կազմակերպչական գործնական ղեկավարութեան վորակի բարձրացման հարցը:

Այժմ, յերբ կուսակցութեան գլխավոր գիծը հաղթանակի է, յերբ կուսակցութեան քաղաքականութեանն ստուգված է կյանքում վոր միայն կուսակցութեան անդամների, այլև միլիոնավոր բանվորների ու աշխատավոր գյուղացիների վորձով, իր ամբողջ հասակով ծառանում է այն խնդիրը, վոր կազմակերպչական աշխատանքը բարձրացնենք քաղաքական ղեկավարութեան մակարդակին՝ կազմակերպչական հարցը, մնալով քաղաքականութեան յինթակա հարց, բայց և այնպես դրա

շնորհիվ ձեռք է բերում բացառիկ նշանակութեան սոցիալիզմի շինարարութեան հետագա հաջողութունների համար:

«Հաղիվ թե վորեմի մեկը պնդի, վոր բավական է տալ քաղաքական լավ գիծ, և դորձը վերջացած է: Վրչ, սա դործի միայն կեսն է: Քաղաքական ճիշտ գիծ տալուց հետո անհրաժեշտ է աշխատողները ընտրել այնպես, վոր ղերքերում կանգնած լինեն այնպիսի մարդիկ, վորոնք կարողանան իրականացնել ղերեկտիվները, կարողանան ընդունել այդ ղերեկտիվները վորպես իրենց հարադատ դորձը, կարողանան դրանք կենսագործել: Հակառակ դեպքում քաղաքականութեանը կորցնում է իր իմաստը, դառնում է ձեռների թափահարութեանը» (Սաալին):

Մինչև հետո նույնիսկ լավագույն ղեկավար աշխատողներից շատերը մինչև այժմ դեռ գտնում են, վոր բավական է ձուտ արտասանել կամ բանաձեւ վրել կուսակցութեան գլխավոր գծին՝ հավատարիմ լինելու մասին, և ղեկավարութեան խնդիրը կատարված կլինի, յերբ իրականում հենց նույն ղեկավար աշխատողների կարգադրութունները, վորոնք վերարբերում են կուսակցութեան կարգադրութունները կիրառելուն, վիժում են՝ շնորհիվ նրան, վոր վատ մարդիկ են ընտրվել և բացակայում է կատարման ստուգումը:

Կազմակերպչական-գործնական աշխատանքի հետ մնալը կուսակցութեան քաղաքական գծի պահանջներից ներկա մոմենտում առանձին ցայտնութեամբ ու սրութեամբ հայտնաբերել է կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն ամխային արդյունաբերութեան, յերկաթուղային տրանսպորտի և հողօդկումատի ամբողջ սիստեմի որինակով:

Համագումարը գտնում է, վոր այդ թերութեանները վերարբերում են նաև խորհրդային, տնտեսական և կուսաշխատանքի մյուս ասպարեղներին ևս:

Այդ թերութեաններից գլխավորները հանդիսանում են.

Ղեկավարութեան գրասենյակային-բյուրոկրատական մեթոդները և անուշադրութեանը դեպի ստորին խորհրդային, տնտեսական և կուսակցական մարմինները (գործարան, ցեխ, գյուղ, կոլանտեսութեան, խորհատնտեսութեան բաժանմունք):

«Ընդհանուր», վերացական հրահանգներ և բաղմաթիվ հրամաններ տալը, փոխանակ կոնկրետ ղեկավարութեան և աշխատանքի մանրամասնութեանների ուսումնասիրութեան.

Կատարման ստուգման և կադրերի ընտրութեան պարտականութեանները ցածորակ աշխատողներին հանձնելը.

Սորհրդային և տնտեսական մարմինների կենտրոնական ու միջին ողակների հաստիքների ուռձացումը, վորն արտադրութեանից գրա-

սենյակ և գրավում ա՛ռադին քանակությամբ ինժեներատեխնիկական աշխատողներ:

Ապաքատի ֆունկցիոնալ կառուցումը ղեկավարելու գործի ապակենտրոնացումը տասնյակ բաժիններում և սեկտորներում, և վորպես հետեվանք դրան ոպերատիվ ղեկավարության բացակայություն:

Միավարության ծայրահեղ թուլություն, անձնական պատասխանատուության բացակայություն և ղեկավարման դիմադրկություն, ղեկավարության «կոլիզիալ» լինելու անվան տակ:

Կուսակցության և պետության յերկաթի կարգապահության քողարկված ու բացահայտ խախտումները:

Այդ բոլոր թերությունները վերացնելու և պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր որդանների աշխատանքը լավացնելու համար անհրաժեշտ է ղեկավարվել հետեվյալ դրույթներով:

Առաջին—«ընդհանուր» և վերացական ղեկավարությունից անցնել կոնկրետ ղեկավարության, «ընդհանուր» բանաձևերից՝ ողերատիվ վորոշումներին, վորոնք հիմնված են գործի մանրամասնություններին ու տեխնիկայի ուսուցմասիրության և գիտության վրա, ունենալ սերտ, կենդանի կապ արտադրության ստորին ողակներին և ղեկավարության հետ (ցեխ, աշխատամաս, ձեռնարկություն, կոլտնտեսություն, գյուղ, ՄՏկայան, խորհրտեսություն և այլն):

Յերկրորդ—ուժեղացնել ղեկավարներին անձնական պատասխանատուությունը նրանց հանձնված գործի համար թե՛ կուսակցական և թե՛ խորհրդային գծով, վերացնել ֆունկցիոնալական և դիմադրկությունն աշխատանքում, հաստատելով խիստ միավարություն:

Յերրորդ—սահմանել կուսակցության և կառավարության հրահանգների կատարման մանրամասն ստուգում այն հաշվով, վոր կատարման ստուգումով ղրադվի կազմակերպության, հիմնարկի, ձեռնարկության ղեկավարն անձամբ և վոր կատարման ստուգումն ապահովի կուսակցական ու խորհրդային կարգապահության ամրացումը:

Չորրորդ—ապահովել վորակավորված աշխատողներին տեղափոխումը ապարատներից և դրասենյակներից անմիջապես դեպի արտադրություն, կրճատելով վարչական ապարատները և լավացնելով աշխատողներին բաշխման գործը, պարտավորեցնելով հիմնարկի և ձեռնարկության ղեկավարին անձամբ ղեկավարելու այդ գործը:

Այդ խնդիրների հաջող իրակ նացման անհրաժեշտ պայտանը համադումարը համարում է կուսակցական, բանվորական և կոլտնտեսային մասսաների և նրանց մասսայական կազմակերպություններին ինքնաքննադատության, սոցիալման, ակտիվության հետագա ծավալումը:

Կուսակցության 17-րդ համագումարն առաջարկում է կիրառել կյանքում հետևյալ կազմակերպչական միջոցառումները:

ԿԸՉՄԵԿԵՐՊՉԵԿԸՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ԿՈՒՍԿԵՑԵԿԸՆ ՆԵՐՆԵԿԸՆ ԸՍՊԵՐԻՉՈՒՄ

ԿՈՒՍԿԵՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԳՆՄՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՍԿԵՑԵԿԸՆ ՆԵՐՆԵԿԸՆ ԿԸՉՄԵԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՍԻՆ

1. Նպատակ ունենալով վերացնել մի շարք տեղերում կատարվող մեխանիկական և անխնտիր ընդունելությունը կուսակցության մեջ, — թեկնածուներ և անդամներ կուսակցության մեջ ընդունելիս սահմանել յերաշխավորներին ավելի մեծ քանակ և յերաշխավորողներին կուսակցական ավելի բարձր ստաժ, կուսակցություն ընդունել սխայն ակտիվիստներին, վորոնք աջքի յեն ընկել այս կամ այն հասարակական կազմակերպության աշխատանքներում, ապահովել ընդունվողներին մանրամասն ստուգումը, ընդ սմին հարցնելով այն կազմակերպության վարժիքը, վորտեղ աշխատել է կուսակցություն մտնողը:

2. Վերականգնել կուսակցություն ընդունելը և թեկնածուներին անդամ փոխադրելը ամբողջ կուսակցության զտումն ավարտելուց հետո, այսինքն 1934 թվի յերկրորդ կեսից:

3. Կուսակցության առավելապես մոտիկ անկուսակցական ակտիվիստներին, վորոնք գործով արտադրության մեջ, կոլտնտեսությունում յուլց են տվել իրենց ակտիվ ողնությունը կուսակցությանը, բայց դեռ պատրաստ չեն մտնել կուսակցություն, այդ ակտիվիստներին ՀԿ(բ)Կ շուրջը համախմբելու համար ստեղծել ստորին կուսակցական կազմակերպություններում ՀԿ(բ)Կ համակրողներին խմբակներ, վորոնք անպայման յենթարկվում են կուսակցական մարմիններին բոլոր վորոշումներին:

4. Գտնելով, վոր կուսակցական բջիջները ներկա մոմենտում թե՛ իրենց կազմով և թե՛ իրենց խնդիրներով և փաստական աշխատանքով դուրս են յեկել հին տիպի բջիջների շրջանակներից, համագումարը վորոշում է վերակազմել գոյություն ունեցող կուսակցական բջիջները վորպես գործարանային, տրանսպորտային, կարմիր բանակային, կոլտնտեսային, ԲՈՒՀ-ական, հիմնարկային կուսակցական կազմակերպություններ կուսակցական կոմիտեյի գլխավորությամբ, իսկ ցեխերում, հերթերում, բաժիններում — ցեխային կազմակերպություններ կուսակցական կազմակերպչի գլխավորությամբ, վորն ընտրվում է տվյալ կուսկազմակերպության ընդհանուր ժողովում և հաստատվում է գործարանային կուսակցական կոմիտեյի կողմից:

Այն կուսակցական կազմակերպություններում, վորտեղ կուսակցության անդամների և թեկնածուներին թիվը պակաս է 15-ից, կուսկոմներ չստեղծել, այլ ընտրել կուսակցական կազմակերպչներ:

Այն կոլտնտեսություններում, վորտեղ յերեքից պակաս կուսակցության անդամներ կան, ստեղծել թեկնածուական կամ կուսակցական

կոմյերի սական խմբակներ կուսկազմակերպիչները գլխավորութեամբ, վորոնք առանձնացնում են ՄՏԿ-ները քաղբաժինները իսկույն կոլանտեսութեանը, վորոնք չեն սպասարկում ՄՏ կայանների կողմից, ռայկոմների կողմից:

ԿԵՆՏՐՈՆԻ, ՄԵՐՁԻ, ՇՐՋԱՆԻ ՂԵԿԵՎԱՐ ԿԱՌԱՐԱՐՄԵՆՆԵՐԻ ԿԵԶՄԵԿԵՐՊՉԵԿԸՆ ԿԱՌԱՐՅՎԱԾՔԻ ՄԵՍԻՆ

5. Վերակառուցել մարդկոմները, յերկրչոմները և ՀԿ(Բ)Կ, Կենտկոմի բաժինները, վոչնչացնելով ներկա Ֆուկկցիոնալ բաժինները և նրանց փոխարեն ստեղծելով ավբողջակաճ արտադրական-ճյուղային բաժիններ: Յուրաքանչյուր արտադրական-ճյուղային բաժնում կենտրոնացնել, Կենտկոմի գյուղատնտեսական բաժնի որինակով, տվյալ ճյուղի ամբողջ աշխատանքը — կուսկազմակերպչական աշխատանքը, կադրերի բաշխումը և պատրաստումը, ազիտմասսայական աշխատանքը, արևադրական պրոպագանդը, կուսակցական վորոշումների կատարման հսկելը համապատասխան խորհրդային-տնտեսական մարմինների և կուսակցական կազմակերպութեանը կողմից:

Սահմանել բաժինների հետևյալ կառուցվածքը.

ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմում — 1) Գյուղատնտեսական բաժին, 2) Արդյունաբերական բաժին, 3) Տրանսպորտային բաժին, 4) Պլանային-ֆինանսական-առեկտրական բաժին, 5) Բաղաջական-վարչական բաժին, 6) ղեկավար կուսամարմինների բաժին, 7) Կուլտուրայի և լենինիզմի պրոպագանդի բաժին և 2 սեկտոր — գործերի կառավարման սեկտոր և հատուկ սեկտոր:

Մարդկոմներում — յերկրկոմներում — 1) գյուղատնտեսական, 2) արդյունաբերական — արանսպորտային, 3) խորհրդային — առեկտրական, 4) կուլտուրայի և լենինիզմի պրոպագանդի, 5) ղեկավար կուսամարմինների (քաղաքային և ռայոնական) և հատուկ սեկտոր:

Մարդկոմներում — յերկրկոմներում և ազգային կոմկոմների կենտկոմներում վերացնել քարտուղարութեանը, թողնելով վոչ ավելի, քան 2 քարտուղար — առաջին և յերկրորդ: Բնարկման յենթակա հարցերն ուղղակի դնել բյուրոյում, իսկ մի շարք գործնական հարցերի մշակումը հանձնել վոչ թե հատուկ հանձնախմբերին, այլ կոմիտեների բաժինների վարիչներին և խորհրդային, արհմիութենական, կոոպերատիվ, կոմյերիտական և այլ կազմակերպութեանը ղեկավար աշխատողներին:

6. Վերակառուցել ռայկոմների աշխատանքը, մտտեցնելով արտադրական խնդիրներին, ուժեղացնել ռայկոմի կոնկրետ ղեկավարութեանը տերիտորիալ կուսակցական կազմակերպութեանը և գյուղխորհուրդ-

ների նկատմամբ և քաղբաժինների հետ միասին — ընդհանրապես ռայոնի կոլանտեսային կազմակերպութեանը նկատմամբ: Ռայկոմներում և քաղկոմներում (քացառութեամբ մեծագույն քաղաքների քաղկոմների և ռայկոմների) վերացնել բոլոր բաժինները, իսկ նրանց փոխարեն ունենալ շրջիկ պատասխանատու հրահանգիչներ — ռայկոմների և քաղկոմների անդամներին, նրանցից յուրաքանչյուրին ամբողջ նախնական կազմակերպութեանը վորոշ լամբի, վորոնց մեջ նրանք պարտավոր են կազմակերպել կուսակցական աշխատանքը բոլոր ճյուղերը — կուլտուր-քաղպրոպագանդիտական, ազիտմասսայական, կազմակերպչական և ուրիշ: Հրահանգիչների աշխատանքի ղեկավարութեանը, կադրերի բաշխումը և կատարման ստուգումը դնել քարտուղարի և նրանց տեղակալների վրա:

7. Հավանութեան տալ ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի վորոշմանը խորհմանտեսութեանը և յերկաթուղային տրանսպորտում քաղաքական բաժիններ կազմելու մասին ՄՏ կայաններում, վորոնք լիովին արդարացին իրենց: Հանձնարարել Կենտկոմին հետադայում ել ստեղծել քաղբաժիններ սոցիալիստական շինարարութեան հետ մնացած մասերում, վերածելով այդ քաղբաժինները, յերբ նրանք կկատարեն իրենց հարվածային խնդիրները, սովորական կուսակցական մարմինների, կազմված արտադրական-տերիտորիալ հատկանիշով:

ՄՏ կայանների շուրջը տնտեսական նոր կենտրոններ կազմակերպելու առնչութեամբ հանձնարարել Կենտկոմին, ստեղծել նոր ինքնուրույն շրջաններ, իսկ պակաս կարողութեան ունեցող ՄՏ կայանների կենտրոններում — ՄՏԿ յենթաշրջաններ, իսկ ՄՏ կայանների քաղբաժիններն անհրաժեշտութեան դեպքում վերակառուցել վորպես ռայկոմներ կամ յենթառայկոմներ:

8. Հաստատել ՀԿ(Բ)Կ կանոնադրութեանը նոր խմբագրութեամբ (տես հավելվածը):

ՈՒ ԿԵԶՄԵԿԵՐՊՉԵԿԸՆ ՄԻՋՈՑՈՒՄՆԵՐ ԽՈՐՀՐԳՆԻՆ ՁԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԸՍՊԱՐԻՉՈՒՄ

ՓՈՒՆԿՑՈՒՆԵԿՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐՈՑՄԵՆ, ԿՈՆԿՐԵՏ ՂԵԿԵՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՊԸՆՈՎՄԵՆ ՄԵՍԻՆ

1. Վերացնել բոլոր խորհրդային-տնտեսական սպառատների կառուցման ֆունկցիոնալ սխեմանը և վերակառուցել այդպիսիները արտադրական-տերիտորիալ սկզբունքներով, սկսած արտադրական ստորին ողակներից և վերջացած ժողկոմատներով:

Ժողկոմատների հիմնական մարմիններ համարել գլխավոր արտադրական կամ արտադրական տերիտորիալ գլխավոր վարչութեանը, վորոնք ամբողջովին պատասխանատու յեն աշխատանքի տվյալ բնադավառի համար և ունեն իրենց հպատակվող կազմակերպութեանը նրանց

բացառութեան բոլոր հարցերում ղեկավարելու իրավունքներն ու պարտականութեանները, սահմանափակելով մնացող ֆունկցիոնալ սեկտորների իրավունքները և արգելելով նրանց ստորին ողակներին գլխավորող վարչութեանների գլխի վրայից ղեկավարելու գործը:

2. Պարտավորեցնել հորհրդային-տնտեսական որգաններին, գործնականում ասպնովել կոնկրետ ղեկավարութեանը յուրաքանչյուր ստորագրոյալ որգանի կամ առանձին վերցրած ձեռնարկի վրայ, ուղղելով նրանց թերութեանները աշխատանքի ընթացքում ոպերատիվ միջոցառումներով և կրճատել միջանկյալ ողակների ցանցը (միջավորումներ, տրեստներ և այլն), լայնացնելով անմիջական կապը ժողկոմատների և խոշորագույն ձեռնարկութեանների միջև:

3. Պարտականութեանների ավելի պարզ և խիստ բաժանում կատարել ժողկոմատների կենտրոնական և տեղական մարմինների միջև, բարձրացնել իշխանութեան տեղական մարդային, յերկրային և հանրապետական մարմինների դերն ու պարտականութեանները, առանձնապես տեղական արդյունաբերութեանն ու գյուղատնտեսութեանը զարգացնելու գործում, ժողկոմատների գլխավոր վարչութեանների մեջ կենտրոնացնելով միայն իրոք միութենական նշանակութեան ունեցող ձեռնարկութեանների ղեկավարութեանը:

Մարգերում և յերկրամասերում գոյութեան ունեցող ժողկոմատների իրազորների փոխարեն ստեղծել ծանր և թեթև արդյունաբերութեան մյուս ճյուղերի մարդային և յերկրային վարչութեաններ, նրանց պարտականութեանների մեջ մտցնելով տեղական ամբողջ արդյունաբերութեան ղեկավարման գործը, վորոնք միաժամանակ պետք է կատարեն համապատասխան ժողկոմատի հանձնարարութեանները:

4. 1934 թվին կրճատել բոլոր խորհրդային, րյուջետային և տնտեսա-հաշվարկային մարմինների հաստիքներն առնվազը 10 — 15 տոկոսով, նրանց համար 1933 թվի սահմանված հաստիքների համեմատութեամբ, նաև խիստ կերպով կրճատել հաշվառման ու հաշվետվութեան համապատասխան ձևերը վերևից մինչև ներքև:

ՂԵԿԱՎԱՐՔԻ ԸՆԶՆԱԿՆ ԳՆՏՏԱՊԵՆՏՎՈՒԹՅԱՆ, ԿԱՏԱՌԻՄՆ ՍՏՈՒԳՆՈՒ ԵՅՎ ԿՆԳՐԵՐՆ ԱՐՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈՒՆՈՒ ՄԱՍԻՆ

5. Տնտեսական և խորհրդային ղեկավարների անձնական պատասխանատվութեանն ուժեղացնելու նպատակով խորհրդային-տնտեսական աշխատանքի բոլոր բնագավառներում, բացառութեամբ խորհրդային ընտրական մարմինների, վերացնել կոլեգիաները:

Վերացնել կոլեգիաները ժողկոմատներում, թողնելով ժողկոմատի ղեկավարութեան մեջ ժողկոմին և նրա յերկու տեղակալներին: Ժողկո-

կոմատներին կից ստեղծել յերկու ամիսը մեկ անգամ հրավիրվող ժողկոմատների խորհուրդ յուրաքանչյուրում 40-ից մինչև 70 մարդ, վորոնց թվում կեսից վոչ պակասը պետք է լինեն տեղական կադակերպութեանների և ձեռնարկութեանների ներկայացուցիչները:

Սահմանել վոր մարդային և յերկրային գործկոմներին, հանրապետական ժողկոմխորհուրդի և քաղխորհուրդների նախագահները պետք է ունենան յերկու տեղակալից վոչ ավելի:

6. Վերացնել գոյութեան ունեցող կատարումն ստուգող հատուկ սեկտորները և առաջարկել ղեկավարող բոլոր մարմինների ղեկավարներին, ներքևից մինչև վերև, անձնապես ստուգել համապատասխան մարմինների վորոշումներին, կարգադրութեանների կատարումը:

7. Ածխային արդյունաբերութեան և յերկաթուղային տրանսպորտի որինակով ապահովել ինժեներա-տեխնիկական կադրերի փոխադրումը դրասենյակներից դեպի արտադրութեան՝ ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերում և պետական կառավարման բոլոր ճյուղերում:

8. Վերակառուցել աշխատանքի վարձատրման տարիֆներն այնպես, վոր խթանվի անմիջականորեն ցեխի, աշխատամասի, արտադրութեան աշխատանքը:

Ապահովել բոլոր ազնիվ և հմուտ ինժեներա-տեխնիկական աշխատողների, անկախ նրանց կուսակցականութեանից, ամենալայն կերպով առաջ գնալու հնարավորութեանը արդյունաբերութեան, գյուղատնտեսութեան մեջ և այլ ասպարեզներում իշխող պատասխանատու դիրքերում: Կազմակերպել աշխատողների տեխնիկական ու գործնական վորակավորման պարտադիր ստուգումն ասեստացիոն—վորձնական հանձնաժողովների միջոցով, անկախ նրանց կուսակցականութեանից: Պարտավորեցնել տնտեսական մարմինների և ձեռնարկութեանների ղեկավարներին յուրացնել իրենց գործի տեխնիկայի հիմունքները, արդյունաբերութեան և ժողովրդական տնտեսութեան յուրաքանչյուր ճյուղում մշակել տեխնիկական սինիմում, վորոնք պետք է պարտադիր կերպով ուսումնասիրվեն բոլոր ղեկավար աշխատողներին կողմից՝ վորոշակի շվազադույն ժամկետերում:

ԳՆՏՏԱԿՆ ԵՅՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՊԵՐՏԻ ԲՐԵՆԱԿԱՎԱՐՔԻ ԳՈՐԾՈՒՄ ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԳՐՈՒՄՈՒԹՅԱՆ ԵՅՎ ԿՈՄՏԵՐՏԱԿԱՆ ԿԱՐԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԸՅԹՇԱԿՆԵՐ ՄԱՍԻՆ

9. Կազմակերպել ղեկավարող մարմինների աշխատանքի մասսայական ստուգում և մասսաների խիստ քննադատութեան տակ դնել ապարատի բյուրոկրատական խոցերն ու թերութեանները:

Լայնացնել խորհուրդների սեկցիաների պատգամավորական խմբակների ցանցը ձեռնարկութեաններում, գյուղերում, իսկ մեծ քաղաք-

ներում կազմակերպել յենթառայունական և թաղամասային խորհրդների պատգամավորական խմբակներ, ըստ վորում առանձին ուշադրութուն դարձնել խորհուրդներ և նրանց անկցիաների աշխատանքի մեջ ակտիվիստ կանանց, բանվորուհիներին և կուտնտեսուհիներին ներդրավելու գործին:

10. Պրոֆիտութուններին հանձնել արտադրութուններում գտնվող ԲԿՏ ստորին մարմինները լրորը իրավունքները՝ և բանվորական մատակարարման բաժինները փակ բաշխիչների և քաղսպառկոպերացիաների ստուգիչ որգանների ղեկավարումը:

Ծավալել և վորակապես բարձրացնել արդեն իրեն արդարեցրած յեֆութունը՝ ձեռնարկութունների կողմից պետհիմնարկութունների վրա և արտադրութայն աշխատանքի սոցիալիստական համատեղութայն պետհիմնարկների աշխատանքի հետ:

Վերականգնել կոմյերիտական «Թեթև հեծելազորի» կազմակերպման իրեն արգարացրած պրակտիկան, վորը հաջող կերպով մերկացնում և ապարատի բյուրոկրատական թերութունները: Բարձրացնել կոմյերիտութայն բջիջների աշխատանքի վորակը պետհիմնարկներում, պետ ապարատի բարելավման ուղղութայնը:

III. ԿԵՉՄԵԿԵՐՊՉԵԿԸՆ ՄԻՋՈՑԵՌՈՒՄՆԵՐ ԿՈՒՍԵԿՑԵԿԸՆ ՑԵՎ ԽՈՐՀՐԳՆԵՐՆ ՎԵՐԵՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒԹԵՂՆԵՆԵԼՈՒ ԸՍՊԵՐԻՉՈՒՄԷ

(ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՒՄ ՇԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՍՍՍՍԱՍ ԿԵՏԿՈՍԻ ՔԱՂՅՈՒՐՈՅԻ ՑԵՎ ԿՎԷԻ ՆԱԽԱԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ)

1. Կուսակցութայն վորոշումների կատարման վրա հսկողութունն ուժեղացնելու և խորհրդային կարգապահութունն համրապնդելու նրպատակով անհրաժեշտ գտնել հետեյալ կազմակերպչական միջոցառումների անցկացումը:

ա) ԽՍՀ Միութայն ԺԿՍ-ին կից գոյութուն ունեցող կատարման Հանձնաժողովը վերափոխել կուսակցութայն համազումարի կողմից ընտրվող ԽՍՀ Միութայն ԺԿՍ-ին կից Խորհրդային Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի, վորը կենտրոնում պետք և ունենա իր ապարատը, իսկ հանրապետութայններում, յերկրամասերում, մարզերում— Խորհրդային Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի կողմից նշանակվող և յետ կանչվող մշտական ներկայացուցիչները:

բ) ԲԿՏ ժողկոմատը, վորն արդեն իր դրական դերն և խաղացել, վերացնել և նրա ապարատը տալ ԽՍՀ Միութայն ԺԿՍ-ի կից Խորհրդային Վերահսկողութայն Հանձնաժողովին:

Խորհրդային Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի ղեկավար նշանակել ԽՍՀ Միութայն ԺԿՍ նախագահի տեղակալներից մեկին:

2. Կուսակցութայն և ՀԿ (բ) կի կի-ի վորոշումները կատարման վրա հսկողութունն ուժեղացնելու, կուսակցական կարգապահութունն ամրապնդելու և կուսակցական հոտիկայի խախտողները դեմ պայքարելու նպատակով, անհրաժեշտ գտնել հետեյալ կազմակերպչական միջոցառումների անցկացումը:

ա) Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողովը վերափոխել կուսակցութայն համազումարի կողմից ընտրվող ՀԿ(բ) կի կից կուսակցութայն Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի, վորը կենտրոնում պետք և ունենա իր ապարատը և հանրապետութայններում, յերկրամասերում, մարզերում— ՀԿ(բ) կի կից կուսակցական Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի կողմից նշանակվող և յետ կանչվող մշտական ներկայացուցիչները:

բ) Կենտրոնական Վերահսկիչ Հանձնաժողովի ապարատը տալ ՀԿ(բ) կի կից կուսակցական Վերահսկողութայն Հանձնաժողովին:

գ) Կուսակցական Վերահսկողութայն Հանձնաժողովի ղեկավար նշանակել ՀԿ(բ) կի կի-ի քարտուղարներից մեկին:

* * *

Կուսակցութայն 17-րդ համազումարը պարտավորեցնում և բոլոր կոմունիստներին, վորտեղ ել վոր նրանք աշխատելիս լինեն, ապահովել ներկա վորոշման մեջ ցույց տրված միջոցառումների կիրառումը՝ պրոլետարական ղեկատուերայի բոլոր որգանների կազմակերպչական վերականգնման և աշխատանքների բարելավման գործում:

Կուսակցութայն համազումարը նախազուշացնում և կուսակցական, խորհրդային, պրոֆիտութենական, կոմյերիտական և մյուս կազմակերպութայնների բոլոր աշխատողներին ու առաջին հերթին կոմունիստներին, վոր խրախուսելով լավագույն աշխատողներին, կուսակցութայն կի-ի և խորհրդային ղեկավար որգաններն ամեն տեսակ ղիրքերից հանելու և ստորին ղիրքերում են նշանակելու, խստորեն տուժի յեն յենթաթարկելու առանց անձի խտրութայն, բոլոր այն աշխատողներին, վորոնք կխախտեն կուսակցական և խորհրդային կարգապահութայնը:

Կուսակցութայն 17-րդ համազումարը համողված և, վոր մեր կուսակցութայն անդամները կգտնվեն իրենց խնդիրների բարձրութայն վրա, իրենց ակտիվութայնը կողնեն կուսակցութայնն ու կառավարութայնը՝ մաքրելու պրոլետարական ղեկատուերայի ապարատը բյուրոկրատական թերութուններից, կամրապնդեն պրոլետարիատի ղեկատուերան, ել ավելի կբարձրացնեն կուսակցութայն ղեկավարող դերը և կապահովեն յերկրորդ հնդամյակի լիակատար հաղթանակը յերկրում:

բ) Առաջին կարգին պատկանող անձնավորութիւնները կուսակցութիւն ընդունվելու համար ներկայացնում են կուսակցութիւն անդամների յերեք յերաշխափորութիւններ հնգամյա կուսակցական ստաժով յերկրորդ կարգին պատկանող անձնավորութիւնները — կուսակցական անդամների հինգ յերաշխափորութիւններ հնգամյա կուսակցական ստաժով և ՄՏ կայանի քաղաքային կամ ռայկոմի ներկայացուցչի յերաշխափորութիւնը. չորրորդ կարգին պատկանող անձնավորութիւնները — կուսակցութիւն անդամների հինգ յերաշխափորութիւններ տասնամյա կուսակցական ստաժով:

Մանրութեամբ. Կոմյուրիստութիւնից բոլոր կարգերով կուսակցութիւն անդամ ընդունելիս ՀԿՅԵՄ սոցիալական կոմիտեյի յերաշխափորութիւնը հավասարվում է կուսակցութիւն յերկու անդամների յերաշխափորութիւնը:

դ) Ուրիշ կուսակցութիւններից դուրս յեկաձններն ընդունվում են բացառիկ դեպքերում կուսակցութիւն հինգ անդամների յերաշխափորութիւնում, վորոնցից յերեքը տասնամյա կուսակցական ստաժով, յերկուսը նախահեղափոխական կուսակցական ստաժով, վոչ այլ կերպից քան արտադրական նախնական կազմակերպութիւն միջոցով, և այդ ընդունելութիւնը պարտադիր կերպով պիտի հաստատի ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմը, անկախ ընդունվողի սոցիալական դրութիւնից:

Մանրութեամբ. Կենտկոմը կարող է ուրիշ կուսակցութիւններից դուրս յեկաձնների կուսակցութիւն անդամութիւն վերջնական հաստատման համար իրավունք տալ առանձին յերկրային և մարզային կուսակցական կոմիտեյներին և աղբյուրին կոմիտեյների կենտկոմներին:

դ) Յերաշխափորութիւնների ստուգումը կատարվում է ընդունելութիւնից առաջ և դա տեղական կուսակցական կոմիտեյի պարտականութիւնն է:

ե) կուսակցութիւն ընդունելու հարցը նախապես քննում է կուսակցական նախնական կազմակերպութիւնը, վորոշում է կազմակերպութիւն ընդհանուր ժողովը և ուժի մեջ է մտնում ռայկոմի հաստատումից հետո առաջին և յերկրորդ կարգի համար, իսկ յերրորդ և չորրորդ կարգերի համար — մարզկոմի, յերկրկոմի կամ աղբյուրին կոմիտեյի կենտկոմի հաստատումից հետո:

դ) Յերիտասարդութիւնը մինչև 20 տարեկանը ներառյալ կուսակցութիւն է մտնում միայն ՀԿՅԵՄ ի միջոցով:

4. Յերաշխափորողները պատասխանատու յեն իրենց յերաշխափորյալների համար, և անհիմն յերաշխափորութիւնների դեպքում յենթարկվում են կուսակցական տույժերի, մինչև իսկ հեռացվելով կուսակցութիւնից:

5. Թեկնածուներից կուսակցութիւն անդամ ընդունվողների կուսակցական ստաժը հաշվվում է այն օրից, յերը համապատասխան կու-

սակցական նախնական կազմակերպութիւն ընդհանուր ժողովը վորոշում է ընդունել տվյալ ընկերջը կուսակցութիւն անդամ հաստատելու մասին:

6. Մի կազմակերպութիւն յուրաքանչյուր անդամ մյուս կազմակերպութիւն ռայոնն աշխատանքի անցնելիս վերջինիս կողմից դասվում է իր անդամների շարքը:

Մանրութեամբ. կուսակցութիւն անդամների տեղափոխումը մի կազմակերպութիւնից մյուսը կատարվում է համաձայն ՀԿԿ(բ) Կենտկոմի սահմանած կանոնների:

7. կուսակցութիւն անդամները և թեկնածուները, վորոնք յերեք ամսվա ընթացքում չեն վճարել անդամավճարներն անհարգելի պատճառով, համարվում են կուսակցութիւնից հեռացած, վորի մասին հայտնվում է իղիտութիւն նախնական կազմակերպութիւն անդամների ժողովին:

8. Վորեկի մեկին կուսակցութիւնից հեռացնելու հարցը վորոշում է այն կազմակերպութիւն ընդհանուր ժողովը, վորի անդամն է տվյալ անձնավորութիւնը և առաջին ու յերկրորդ կարգերի համար այդ հեռացումը հաստատում է մարզային կամ յերկրային կուսակցական կոմիտեյն, իսկ յերրորդ և չորրորդ կարգերի համար — ռայոնական կամ քաղաքային կոմիտեյն, ըստ վորում կուսակցական կազմակերպութիւն ընդհանուր ժողովի կամ կուսակցական կոմիտեյի կողմից դուրս անելու օրից տվյալ անձնավորութիւնը հեռացվում է կուսակցական աշխատանքից: կուսակցութիւնից հեռացված անդամների մասին հրապարակվում է կուսակցական մամուլում, ցույց տալով հեռացման պատճառները:

9. ՀԿԿ(բ) Կենտկոմի պարբերական վորոշումներով անց են կացվում զտումներ, սխտեմաթիկորեն գտելու համար կուսակցութիւնը — դասակարգայնորեն անհարազատ և թշնամի տարբերից:

յերկերեսանիներից, վորոնք խաբում են կուսակցութիւնը և թագցնում են նրանից իրենց իսկական հայացքները և վիժեցնում են կուսակցութիւն քաղաքականութիւնը:

կուսակցութիւն և պետութիւն յերկաթյա կարգապահութիւն բացահայտ և քողարկված խախտողներից:

բուրժուական տարբերի հետ միաձուլվող այլասեւվածներից:

կարյերիստներից, մորթեալաշաներից և բյուրոկրատացած տարբերից բարոյապես քայքայվածներից, վորոնք իրենց անպատշաճ վարքազմով ձգում են կուսակցութիւն պատիվը, ապականում են կուսակցութիւն զրոշը:

պասիվներից, վորոնք չեն կատարում կուսակցութիւն անդամների պարտավորութիւնները և չեն յուրացրել կուսակցութիւն ծրագիրն ու կանոնադրութիւնը և կարեւորագույն վորոշումները:

II. ԿՈՒՍԵԿՑՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՄՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԵԾՈՒՆԵՐԻ ՄՆՍԻՆ

10. Բոլոր անձնավորությունները, վորոնք ցանկանում են մտնել կուսակցություն, անցնում են թեկնածուական ստաժը, վորի նպատակն է հիմնականորեն ծանոթացնել կուսակցության ծրագրին, կանոնադրությանը, տակտիկային և ստուգել թեկնածվի անձնական հատկությունները:

11. Թեկնածու ընդունելու կարգը լրորելին նույնն է, ինչ կուսակցության անդամ ընդունելիս (կարգերի բաժանելը, յերաշխալորությունների բնութագրերը և նրանց ստուգումը, կազմակերպության վորոշումն ընդունելության մասին և հաստատումը կուսակցական կոմիտեյի կողմից):

12. Թեկնածուական ստաժը սահմանվում է — առաջին կարգին պատկանողների համար 1 տարի, 2-րդ 3-րդ և չորրորդ կարգերի համար 2 տարի:

Մանրորչում, ուրիշ կուսակցություններից դուրս յեկածները, անկախ նրանց սոցիալական դրությունից, անցնում են յետոյա թեկնածուական ստաժ:

13. Կուսակցության թեկնածուները խորհրդակցական ձայնի իրավունքով մասնակցում են այն կազմակերպության ժողովներին, վորին պատկանում են:

14. Թեկնածուները չվճարում են սովորական անդամավճարներ տեղական կուսակցական կոմիտեյի դրամարկղին:

III. ՀՄՄԿՐԹՂՆԵՐԻ ԽՄՐԱԿՆԵՐԻ ՄՆՍԻՆ

15. ՀԿԿ (բ) շուրջը կազմակերպելու համար կուսակցության ամենամոտ անկուսակցական այն ակտիվիստներին, վորոնք գործնականում արտադրության մեջ ցույց են տվել իրենց նվիրվածությունը կուսակցությանը, բայց դեռ պատրաստ չեն կուսակցություն ստնելու, նախնական կուսակցական կազմակերպություններում ստեղծվում են ՀԿԿ(բ) համակրողների խմբակներ, վորոնք անդամայան յինթարկվում են կուսակցական մարմինները ընդ վորոշումներին:

16. Համակրողները խմբակներն ընդունելը կատարվում է գործարանային, հիմնարկային յեվ այլ կուսակցական կոմիտեները, ՄՏԿ-ները, խորհտնտեսությունների, յերկաթուղային արանսպորտի քաղբաժինների վորոշումներով, կուսակցության 2 անդամների յերաշխալորությամբ:

17. ՀԿԿ (բ) համակրողների խմբակներում կազմակերպվածները պարտավոր են այցելել բոլոր դանբաց կուսակցական ժողովները, վորտեղ նրանք ոգտվում են խորհրդակցական ձայնի իրավունքով, ակտիվորեն պայքարել կուսակցության և պետության վորոշումները իրականացման համար, կուսակցական կազմակերպությունների ղեկավարությամբ սիստեմատիկորեն աշխատել իր գաղափարա-քաղաքական մակարդակի բարձրացման համար:

IV. ԿՈՒՍԵԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԸՋՄԵՆԵՐՊՉԵԿԱՆ ԿՈՒՌՑՎԱԾՔԻ ՄՆՍԻՆ

18. Կուսակցության կազմակերպչական կառուցվածքի ղեկավար սկզբունքը հանդիսանում է դեմոկրատական կենտրոնացումը, վորը նշանակում է.

ա) կուսակցության բոլոր ղեկավար մարմինների ընտրականությունը վերելից մինչև վ ներքևի.

բ) կուսակցական մարմինների պարբերական հաշվետվություն ներկայացնելն իրենց կուսակցական կազմակերպություններին,

գ) կուսակցական խիստ կարգապահություն և փոքրամասնության յենթարկվումը մեծամասնությանը,

դ) բարձր մարմինների վորոշումների անպայման պարտադիր լինելը ցածր մարմինների և կուսակցության բոլոր անդամների համար:

19. Կուսակցությունը կառուցվում է դեմոկրատական կենտրոնացման հիման վրա տեղիտորյալ-արտադրական հատկանիշներով — այն կազմակերպությունը, վորն սպասարկում է վորև մի ուայոն, համարվում է բարձր այն կազմակերպությունների նկատմամբ, վորոնք սպասարկում են տվյալ ուայոնի մի մասը, կամ այն կազմակերպությունը, վոր սպասարկում է արտադրության կամ վարչության ամբողջ մի ճյուղ, համարվում է բարձր այն բոլոր կազմակերպությունների նկատմամբ, վորոնք սպասարկում են տվյալ ճյուղի մասերը:

20. Բոլոր կուսակցական կազմակերպություններն ինքնավար են տեղական հարցերը վորոշելիս, քանի դեռ այդ վորոշումները չեն հակասում կուսակցության վորոշումներին:

21. Յուրաքանչյուր կազմակերպության բարձր ղեկավար մարմին հանդիսանում է ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարը:

22. Ընդհանուր ժողովը, կոնֆերանսը կամ համագումարն ընտրում են կոմիտե, վորը հանդիսանում է նրանց գործադիր մարմինը և ղեկավարում է կազմակերպության ամբողջ ընթացիկ աշխատանքը:

23. Կուսակցության կազմակերպության սխեման հետևյալն է.
ա) ԽՍՀՄ տեղիտորյա — համաժողովնական համագումար — ՀԿԿ(բ) կենտրոն.

բ) մարզեր, յերկրամասեր, հանրապետություններ, — մարդային, յերկրային կոնֆերանսներ, ազգային կոմկուսակցությունների համագումարներ — մարզկոմներ, յերկրկոմներ, ազգային կոմկուսակցությունների կենտրոններ.

գ) քաղաքներ, ուայոններ — քաղաքային, ուայոնական կոնֆերանսներ — քաղաքային, ուայոնական կոմիտեներ:

դ) Չեռնարկություններ, գյուղեր, կոլտնտեսություններ, ՄՏԿ-ներ, կարմիր բանակային մասեր, հիմնարկներ — ընդհանուր ժողովներ, նախ-

32. Կենտրոնական Կոմիտեն կազմակերպում է քաղաքական աշխատանքի համար — Քաղաքական բյուրո, կազմակերպչական աշխատանքի ընդհանուր ղեկավարութեան համար — Կազմակերպչական բյուրո և կազմակերպչական ու գործադիր բնույթ ունեցող ընթացիկ աշխատանքի համար — Քարտուղարութիւն:

33. Կենտրոնական Կոմիտեն համագումարները միջև ընկած ժամանակամիջոցում ղեկավարում է կուսակցութեան ամբողջ աշխատանքը, ներկայանում է կուսակցութեան անունից մյուս կուսակցութիւններին, կազմակերպութիւններին և հիմնարկներին հետ հարաբերութիւն ունենալիս, կազմակերպում է կուսակցութեան ղանազան հիմնարկները և ղեկավարում է նրանց գործունեութիւնը, նշանակում է կենտրոնական որդաններին (թերթերի ու ժուրնալների) խմբագրութիւններին, վորոնք աշխատում են նրա հսկողութեան տակ, և հաստատում է տեղական խորը կազմակերպութիւնները կուսակցական որդաններին (թերթերի ու ժուրնալներին) խմբագիրներին, կազմակերպում է և վարում հասարակական նշանակութիւն ունեցող ձեռնարկութիւններ, բաշխում է կուսակցութեան ուժերն ու միջոցները և վարում է կենտրոնական դրամարկը:

Կենտրոնական Կոմիտեն ուղղութիւն է տալիս խորհրդային և հասարակական կենտրոնական կազմակերպութիւններին աշխատանքին նրանց կուսակցական խմբակների միջոցով:

34. Նպատակ ունենալով ուժեղացնել բոլշևիկյան ղեկավարութիւնը և քաղաքական աշխատանքը, կենտրոնական Կոմիտեն իրավունք ունի ստեղծել քաղաքական բաժիններ և ջոկել կենտրոնական կազմակերպչներ սոցիալիստական շինարարութեան հետ մնացած մասերում, վորոնք առանձին կարելիոր նշանակութիւն ունեն ժողովրդական տնտեսութեան և ընդհանրապես յերկրի համար, նույնպես և քաղաքական բաժինները, յերը նրանք կատարեն իրենց հարվածային խնդիրները, դարձնել սովորական կուսակցական մարմիններ, կառուցված արտադրական — տերիտորյալ հատկանիշով:

Քաղբաժիններն աշխատում են համապատասխան արտադրական կուսակցական կոմիտեներին իրավունքներով և ղեկավարում են անմիջապես ՀԿԿ(բ) կենտրոնի կողմից կենտրոնի արտադրական-ճյուղային բաժիններին միջոցով կամ հատկապես կազմակերպվող քաղվարչութիւններին և քաղսեկտորներին միջոցով:

35. Կենտրոնական Կոմիտեն պարբերաբար իրազեկ է դարձնում կուսակցական կազմակերպութիւններին իր աշխատանքի մասին:

36. Կենտրոնական վերստուգիչ Հանձնաժողովը ստուգում է.

ա) Թե վորքան արագ ու կանոնավոր են ընթանում գործերը կուսակցութեան կենտրոնական մարմիններում, թե ի՞նչ չափով կանոնա-

վորված է ՀԿԿ(բ) կենտրոնի Քարտուղարութեան ապարատը, բ) դրամարկը և ՀԿԿ(բ) կենտրոնի ձեռնարկութիւնները:

VI. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԿՐՏԻՆ-ՄԱՐԶԱՆՆԵՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

37. Մարզային, յերկրային, հանրապետական կուսակցական կազմակերպութեան բարձրագույն որդանը հանդիսանում է մարզային, յերկրային կուսակցական կոնֆերանսը կամ ազգային կոմկուսակցութեան համագումարը, իսկ նրանց միջև ընկած ժամանակաշրջանում, մարզային, յերկրային կոմիտեն, ազգային կոմկուսակցութեան կենտրոնը: Իրենց գործունեութեան ընթացքում նրանք ղեկավարվում են Համաժողովենական կոմունիստական կուսակցութեան և նրա ղեկավար մարմինների ընդհանուր վորոշումներով:

38. Յերկրային-մարզային հերթական կոնֆերանսը կամ ազգային կոմունիստական կուսակցութիւններին համագումարը հրավիրում են յերկրային-մարզային կոմիտեն, ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոնները տարեկան մի անգամ, իսկ արտակարգը— յերկրային-մարզային կոմիտեն, ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոնները կամ յերկրամասում, մարզում— հանրապետութեան մեջ զտնվող կազմակերպութիւններին անդամներին ընդհանուր թվի մեկ յերրորդ մասի պահանջով:

Յերկրային, մարզային կոնֆերանսների, ազգային կոմկուսակցութիւնների համագումարների ներկայացուցչութեան նորմաները սահմանում են յերկրային-մարզային կոմիտեները, ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոնները:

Յերկրային-մարզային կոնֆերանսը, ազգային կոմկուսների համագումարը լսում է հաստատում է յերկրային-մարզային կոմիտեին, ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոններին, վերաստուգիչ հանձնաժողովին և յերկրային-մարզային այլ հիմնարկների հաշվետու ղեկուցումները, քննարկում է կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական և արհմիութենական աշխատանքի հարցերը— յերկրամասում-մարզում կամ հանրապետութեան մեջ և ընտրում է յերկրային-մարզային կոմիտե (հանրապետութիւններում — ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոն), վերստուգիչ հանձնաժողով և կուսակցութեան համաժողովենական համագումարի պատգամավորներ:

39. Յերկրային, մարզային կոմիտեն, իսկ հանրապետութիւններում ազգային կոմկուսակցութիւններին կենտրոններն ընտրում են ընթացիկ աշխատանքի համար համապատասխան գործադիր մարմիններ, վորոնց հաստատում է ՀԿԿ(բ) կենտրոնը, և յերկու—առաջին և յերկ-

53. Զինվորական շրջանների, նավատորմերի և բանակի քաղաքափն-
ների պետերի համար պարտադիր է 10 ամյա կուսակցական ստաժ,
ղիվիղիաների և բրիգադների քաղաքափնների պետերի համար—6 ամյա
կուսակցական ստաժ:

54. Քաղաքական մարմինները պարտավոր են ունենալ սերտ կապ
տեղական կուսակցական կոմիտեաների հետ—քաղմարմինների ղեկա-
վարների գինկոմների (քաղմասի գծով ոգնականների) մշտական մաս-
նակցութեան միջոցով տեղական կուսակցական կոմիտեաներում, նույն-
պես և կուսկոմիտեաներում, սխտեմատիկոբեն լսելով քաղմարմինների
պետերի և գինկոմների (քաղմասի գծով ոգնականների) ղեկուցումները
քաղաքական աշխատանքի մասին զինվորական մասերում:

XI. ԱՐՏԱԿՈՒՍԱԿԵԿԱՆ ԿԱՊՏԱԿԵՐԱԿՈՒԹՅԱՆՆԵՐԻ ԿՈՌՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

55. Արտակուսակցական խորհրդային, արհմիութենական, կոոպերա-
տիվ և այլ մասսայական կազմակերպութեանները բոլոր համագումարնե-
րում, խորհրդակցութեաններում և ընտրված մարմիններում, վորտեղ
կան վոչ պակաս, քան կուսակցութեան յերեք անդամներ, կազմակերպ-
վում են կուսակցական խմբակներ, վորոնց խնդիրն է ամեն կերպ
ուժեղացնել կուսակցութեան ազդեցութեանը և անցկացնել նրա քաղա-
քականութեան արտակուսակցական միջավայրում, ամրացնել կուսակ-
ցական և խորհրդային կարգապահութեանը, պայքարել բյուրոկրատիզ-
մի դեմ, ստուգել կուսակցական և խորհրդային հրահանգների կա-
տարումը:

Ընթացիկ աշխատանքի համար խմբակն ընտրում է քարտուղար:

56. Խմբակները, անկախ իրենց նշանակութեանից, ամբողջովին
յենթակա յեն համապատասխան կուսկազմակերպութեաններին (ՀԿԿ(Բ)
Կենտկոմին, յերկրկոմին, մարզկոմին, ազգային կոմկուսակցութեան-
ների կենտկոմներին, քաղկոմներին, ոսյկոմներին): Բոլոր հարցերում
խմբակները պարտավոր են խիստ և անշեղորին պահպանել ղեկավար
կուսակցական կազմակերպութեանների վորոշումները:

XII. ՆԵՐԿՈՒՍԵԿԵԿԱՆ ԳԵՄՈՒՐԵՏՈՒՄԻ ՅԵՎ ԿՈՌՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

57. Կուսակցական քաղաքականութեան հարցերի ազատ և գործնա-
կան քննարկումն առանձին կազմակերպութեաններում կամ ընդհան-
րապես կուսակցութեան մեջ հանդիսանում է կուսակցութեան յուրա-
քանչյուր անդամի անբաժան իրավունքը, վոր բխում է ներկուսակ-
ցական ղեմակրատիայից: Միայն ներկուսակցական ղեմակրատիայի
հիման վրա կարող է ծավալվել բուրժուական ինքնաքննադատութեան

և ամրանալ կուսակցական կարգապահութեանը, վորը պետք է լինի
գիտակցական և վոչ թե մեխանիկական:

Բայց լայն դի-կուսիան, հատկապես համամիութենական մասշտաբի
ղիսկուսիան կուսակցական քաղաքականութեան հարցերի վերաբերյալ,
պետք է այնպես կազմակերպվի, վորպեսդի նա չհասցնի այնպիսի
փորձերի՝ աննշան փոքրամասնութեան կամքը փաթաթելու կուսակցու-
թեան ահագին մեծամասնութեանը կամ Ֆրոնտի նա խմբավորումներ
կազմելու փորձերին, վորոնք ջլատում են կուսակցութեան միասնու-
թեանը, պառակտման փորձերին, վորոնք կարող են խախտել պրոլետա-
րիատի ղիկտատուրայի ուժն ու տոկունութեանը, ուրախացնելով
բանվոր դասակարգի թշնամիներին: Դրա համար համամիութենական
մասշտաբի լայն դիսկուսիան անհրաժեշտ կարող է ծանաչվել միայն այն
դեպքում, ա) յեթե այդ անհրաժեշտութեանն ընդունում են հասնային
դեպս մարդային կամ հանրապետական մասշտաբի մի քանի տեղական
կուսկազմակերպութեանները: Բ) յեթե կենտկոմի ներսում բավական
կայուն մեծամասնութեանն չկա կուսակցական քաղաքականութեան
կարեւորագույն հարցերում: Գ) յեթե, չնայած կենտկոմում հաստատ
կարեւորագույն հարցերում, վորը կանգնած է վորոշ տեսակետի վրա,
մեծամասնութեանն լինելուն, վորը կանգնած է վորոշ տեսակետի վրա,
Կենտկոմը հասնային դեպս անհրաժեշտ է գտնում ստուգել իր քաղա-
քականութեան ճշտութեանը դիսկուսիան քննարկման միջոցով կուսակ-
ցութեան մեջ: Միայն այդ պայմաններին կատարման դեպքում կուսակ-
ցութեանը կարելի յե յերաշխավորել ներկուսակցական ղեմակրատիայի
չարաշահումից հակակուսակցական տարրերի կողմից, միայն այդ պայ-
մաններում կարելի յե վստահ լինել վոր ներկուսակցական ղեմո-
կրատիան ողուտ կառ գործին և չի ոգտագործվի կուսակցութեանը և
բանվոր դասակարգին վնասելու համար:

58. Կուսակցութեան միասնութեան պահպանումը, անողոք պայքարը
Ֆրակցիոն պայքարի և պառակտման այննաննշան փորձերի դեմ,
կուսակցական և խորհրդային խտագույն կարգապահութեանը հան-
դիսանում են կուսակցութեան բոլոր անդամների և բոլոր կուսակցա-
կան կազմակերպութեանների առաջնագույն պարտականութեանը:
Խիստ կարգապահութեանը կուսակցութեան ներսում և խորհրդային
բոլոր աշխատանքներում ապահովելու համար և ամեն տեսակ ֆրակ-
ցիոնականութեան վերացնելով ամենամեծ միասնութեանն ձեռք բեր-
լու համար ՀԿԿ(Բ) Կենտկոմն իրավունք ունի, կարգապահութեանը
խախտելու կամ ֆրակցիոնականութեան վերականգնման կամ թույլա-
տվութեան դեպքերում կրառել կուսակցական տույժերի բոլոր միջոց-
ները, մինչև վ իսկ հեռացնել կուսակցութեանից, իսկ կենտկոմի ան-
դամների նկատմամբ— փոխադրել թեկնածուներին շարքը և, վորպես
ծայրահեղ միջոց, հեռացնել կուսակցութեանից: Կենտկոմի անդամների,

Կենտրոնի թեկնածուների և Կուսակցական Վերահսկողութեան Հանձնաժողովի անդամների նկատմամբ այդպիսի ծայրահեղ միջոց կիրառելու պայմանը պետք է լինի Կենտրոնի պլենումի հրավերումը, Կենտրոնի բոլոր թեկնածուների և Կուսակցական Վերահսկողութեան Հանձնաժողովի բոլոր անդամների մասնակցությամբ: Յերբ Կուսակցության ամենապատասխանատու ղեկավարներին այդպիսի ընդհանուր ժողովը ձայների յերկու յերրորդ մասով անհրաժեշտ է գտնում Կենտրոնի կամ Կուսակցական Վերահսկողութեան Հանձնաժողովի անդամներին թեկնածու փոխադրել կամ հեռացնել Կուսակցությունից, այն դեպքում այդպիսի միջոցը պետք է անմիջապես իրագործվի:

59. Կուսակցության յեվ խորհրդային կենտրոնների վորոշումները պետք է կատարվեն արագ յեվ ճշտորեն: Վերադաս կազմակերպությունների վորոշումների չկատարելը յեվ մյուս քայլերը, վորոնք կուսակցության հասարակական կարծիքով ճանաչվում են հանցավոր, կունենան հետևյալ հետևյալները — կամակերպության համար հանդիմանություն յեվ ընդհանուր վերահաշվառում (կազմակերպության արձակում), Կուսակցության առանձին անդամների համար — հանդիմանության այս կամ այն ձեվը (նկատողություն, հանդիմանություն և այլն), հրապարակային պարսպանք, ժամանակավոր հեռացում կուսակցության յեվ խորհրդային պատասխանատու աշխատանքից, հեռացում կուսակցությունից, — հաղորդելով հանցանքի մասին վարչական և դատական իշխանություններին:

60. Կուսակցական այն անդամները, վորոնք հրաժարվում են ճշտությունը պատասխանել Կուսակցական Վերահսկողութեան Հանձնաժողովի հարցերին, անմիջապես հեռացվում են կուսակցությունից:

61. Կուսակցության յեվ նրա կազմակերպության դրամական միջոցները կազմվում են անդամավճարներից, կուսակցության ձեռնարկությունների յեկամուտներից և այլ մուտքերից:

62. Կուսակցության անդամների և թեկնածուների համար ամսական անդամավճարները սահմանվում են հետևյալ չափով.

Մինչեվ 100 ուրբի աշխատավարձ ստացողները վճարում են 20 կ.

100—150 ուրբի աշխատավարձ ստացողները վճարում են 60 կ.

151—200 ո. աշխատավարձ ստացողները վճարում են 1 ուրբի:

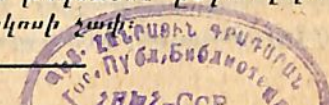
201—250 ո. աշխատավարձ ստացողները վճարում են 1 ո. 50 կ.

251—300 ո. աշխատավարձ ստացողները վճարում են 2 ո.:

300—500 ո. աշխատավարձ ստացողները վճարում են աշխատավարձի 2 տոկոսը.

500-ից ավել աշխատավարձ ստացողները վճարում են աշխատավարձի 3 տոկոսը:

63. Մուտքի վճար գանձվում է թեկնածու ընդունվելու ժամանակ ընդունվողի աշխատավարձի 2 տոկոսի չափով:

Цена 25 коп.

2047

32.252

К СЕМНАДЦАТОМУ ПАРТИЙНОМУ СЪЕЗДУ (ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ)

В. МОЛОТОВ и В. КУЙБЫШЕВ

О втором пятилетнем плане развития народного хозяйства СССР (1933—1937 гг.)

Л. КАГАНОВИЧ

Организационные вопросы (партийное и советское строительство)

Приложение: Устав Всесоюзной Коммунистической партии (большевиков) в новой редакции.

На армянском языке

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Ростов на Дону
ул. Ф. Энгельса, 90
П А Р Т И З Д А Т